

Från hembygdsarbetet

Altuna hembygdsförening

Altuna hembygdsförening tillhör de tidigt bildade föreningarna i Uppland. Redan 1925 fanns intentioner att bilda en hembygdsförening. Till syftet med föreningen hörde klart att samla minnen från den "flyende" allmogekulturen. Vidare fanns en klar önskan att skildra Altunas forntida minnen. 1924 utkom "En gammal bygd i Fjärdhundra" av bl a K A Karlinder. Den skriften hade initierats av prof Oscar Almgren redan 1916. När hembygdsföreningen kom till stånd 1931 var marken alltså väl förberedd. Då skulle också Simtuna socken bevakas till dess att Simtuna fick egen hembygdsförening. Av många skäl kom Simtuna hembygdsförening först på 1990-talet.

Altuna är alltså en traditionsmättad landsbygd vilket också präglar delar av hembygdsarbetet. När verksamheten för föreningen planeras tidigt på våren, finns då flera fasta punkter. Den mest publikdragande, midsommarafton, har funnits i föreningens regi mycket länge. Protokoll visar att redan 1940 hölls midsommarfirande, då i regi av hembygdsföreningens sykkrets. Dessförinnan arrangerades midsommarfirande under 30-talet vid Bellersta gård men också Göksbo-Revelsta nämns i dessa sammanhang.

1994 års midsommarfirande var traditionsrikt liksom alla andra, men för mig (och kanske fler) en aning speciell, för just när midsommarstången restes, bröt solens strålar fram. Det blev inledning till denna rekordvarma sommar. 1995 års firande kommer också att ihågkommas. Våren hade varit märklig med bl a den myckna snön 14 maj. Midsommarafton blev vacker och samlade mycket folk. Ja, mer än någonsin tidigare och däribland många nya och välkomna gäster. Till arrangemangen hörde en ny och annorlunda tipspromenad med burar av levande höns och kaniner.

Vid 1994 årsmöte den 15 maj fastställdes program för invigning av Vattentornet i Ådalen (se bilden). 2 juli invigdes högtidligen detta monument över järnvägsepoken Enköping-Heby-Runhällen från 1906. Länsstyrelsen hade beviljat medel 28 000 kr till material. Arbetet hade utförts med ALU-arbetskraft under ledning av Sigvard Ahlm som ideell arbetsledare under -93 till -94. Bengt Svensson, museichef vid Enköpings museum var kontrollant. Resultatet har blivit mycket bra och kartor, tabeller och annat järnvägsmaterial har samlats i byggnaden.

Invigningen av Vattentornet hade samlat mycket folk. Ordf Mona von Enge-

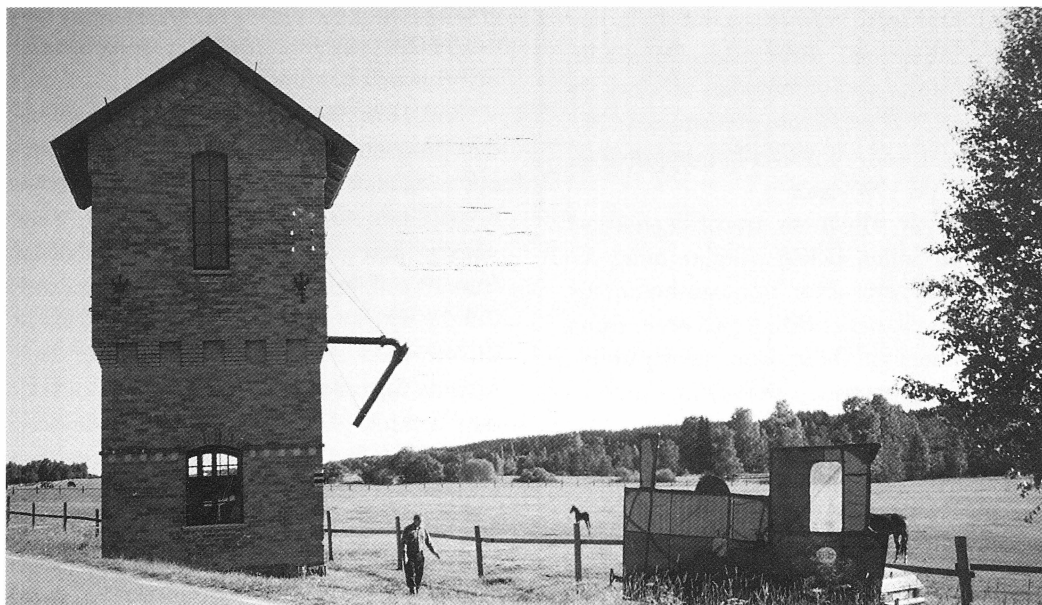
ström kom tillsammans med intendent Rolf Holgersson vid Fritidsnämnden, Enköping i T-Ford modell 1930. Invigningen inramades av Trögds spelmanslag med sång av Ann Johansson. Vattentornet har blivit ett populärt inslag vid guidningar för att spegla 1900-talets historia. Ett inslag som roar både barn och vuxna.

Ett annat projekt i samma anda med både stöd och ekonomiskt bidrag från Länsstyrelsen har färdigställts, nämligen Vilstena kvarn. Detta kallas Altunas vackraste plats. Kvarnen med anor från 1600-talet har blivit ett kärt utflyktsmål både för hembygdsföreningen och andra före-

ningar. Dessutom mycket lärorikt för traktens skolbarn vid kommunrundor.

Vasakällaren vid Revelsta med gårdens anor från 1340-tal och de unika källarvalven från 1400- och 1500-tal har uppmärksamats av såväl Upplandsmuseet som hembygdsföreningen och skilda skolvisningar.

Från verksamheten 1994 kan nämnas en programpunkt som vi kallade "Gamla kort" 7 augusti. Ett tjugotal medlemmar, däribland flera nya, samlades kring kort och berättelser i bygden. Vid sådana tillfällen är det spontana berättandet viktigt och ger som här en mycket givande och levande stund i hembygdsgårdens kammare.

Vattentornet i Ådalen.

Anspråkslöst men roligt och trivsamt.

Under 1995 har förutom årsmöte 14 maj (i snö!) också firats trefaldighetsafton, Nationaldag med stadigt ett sjuttio-tal deltagare samt en midsommarafton, som redan omnämnts. När, som detta år många kommer och njuter av festen, kaffet, lekarna och solen, då är det härligt att vara ordf i föreningen. Möjligen ville man hinna tala med fler och berätta mer om trakten och hembygdsgården.

Det som inte märks lika mycket, men som är så viktigt, är den vård och städning som utförs av några av de äldre, ansvarsfulla medlemmarna i föreningen.

Har man varit ordf några år och följt verksamheten märker man hur viktigt dessa programpunkter fogas in i bygdens liv. Man förstår att hembygdsföreningen spelar en stor roll i gemenskapen, i mötet mellan unga och gamla, men också kan vara en brygga mellan gamla ortsbor och nyinflyttade. I en traditionsmättad landsbygd som Altuna med drygt 300 innevånare.

Mona von Engeström
ordf

Björklinge hembygdsförening

Verksamheten året 1994 har inte skiljt sig nämnvärt från föregående års verksamheter utan följt det årsprogram som växt fram så småningom och blivit tradition.

Årsstämman samlade som vanligt många medlemmar, GåsAndersbygdens

spelmanslag spelade, diplom och penningpriser delades ut till vinnarna i föreningens teckningstävlan för mellanstadieskolan och etnolog Rune Svensk talade om folkrörelsernas roll för det svenska samhället, i synnerhet hembygdsrörelsens. Föreningen svarade liksom föregående år för tätortens valborgsmässofirande vid Sandvikens badplats. Per Axel Engblom höll talet till våren och kyrkkören sjöng vårsånger under ledning av Magnus Kilvén.

Kyrkstigsvandringen gick 23 maj i soligt väder. Vandrarna går den gamla bostigen genom allmänningsskogen från Kättsbo till Lagmansbo, där friluftsgudstjänst och kyrkkaffe väntar. En tipsrunda med frågor på gamla föremål var anordnad.

Björklingedagen 12 juni började traditionsenligt med friluftsgudstjänst i prästgårdens park och kyrkkaffe i församlingshemmet. Johan G Borgenstierna berättade om 1600-talets berömda kvinnogestalt, Agneta Horn på Sätuna, ett föredrag som han tidigare hållit i radio P1. Museet höll öppet hus med bl a en textilutställning av linnebroderier "Ur mormors linneskåp". Museets nyförvärv, en ateljékamera från 1930-talet, invigdes av fotograf Gunnar Lager.

Bussutflykten i september gick med fulltecknad buss till Roslags-Länna och Norrtälje. I Länna besöktes kyrkan, församlingshemmet samt hembygdsgrändarna Morastugan och Kvarngården. Vård och guide var Lännas hembygdsförenings ordförande Åke Söderman. I Norrtälje åt

resenärerna lunch och besökte Roslagsmuseet och Phytagoras. Sista uppehållet på resan blev eftermiddagskaffet på Tolvmansgården i Rimbo.

Valdagen 18 september hölls öppet hus i Skedmakarstugan. Det är en liten f d fattigstuga som hembygdsföreningen ansvarar för och som ligger helt nära mellanstadieskolan, där valet försiggick. Många valdeltagare hörsammade inbjudan till en stunds vilsamt småprat och kaffe kokat på stugans vedspis.

En torpvandring i ljuvlig vårsol gjordes 8 maj på Sätunas marker i samarbete med Björklingebygdens släktforskareförening.

En studiecirkel kallad Kulturmiljövård i skogen i samarbete med Vuxenskolan har under året letts av Folke Eriksson. Cirkeln har förutom ett par sammankomster med kursboken i centrum gjort studiebesök vid Lantmäteriet i Gävle och genomfört två skogsexkursioner, en till Södervissjö mosse och en till masugnsområdet Överbo-Ransta i Bälinge. Ytterligare några sammankomster är planerade.

På höstträffen i församlingshemmet 9 november visade Gunnar Lager egna foton och filmer och berättade om upplevelser ur sitt rika liv som yrkesfotograf.

Museet har fått flera "nygamla" gåvor. Den i pengar räknat dyrbaraste av dem är den tidigare nämnda ateljékameran. En fotoateljehörna har skapats i museet runt kameran. På baksidan av museibyggnaden har med direktanslutning byggts ett pannhus, som rymmer ett varmluftsaggre-

gat, egentligen avsett för byggarbetsplatser. Det kan på nolltid värma upp luften i det kalla museet till behaglig temperatur att vistas i. Aggregatet drivs med dieselolja och är lätt att sköta. Besöksantalet i museet var enligt gästboken 752 personer. En stor del av dem utgörs av barngrupper från Björklinges förskolor, fritidshem, skolklasser och liknande, men också av buss- och bilburna grupper utifrån.

Årsskriften Björklinge förr och nu 1994 är till stor del en hyllning av två musikprofiler i Björklinge, Frans Järnil och Oscar Pettersson. Frans Järnil var skaparen av musikskolan och det rika musiklivet i Björklinge kyrka. Oscar Pettersson har räddat spelmansarvet från GåsAnders och andra spelmän i Björklingebygden. Svenskamerikanen Gösta Ericksson berättar om sin emigration till USA 1926 och sina första intryck från det nya landet. Anders Lindgren skriver om när kontraktsprosten Pehr Peterssons sterbhus höll auktion 1895. Som vanligt innehåller årsskriften glimtar från året som gått och rikligt med fotografier.

Medlemsantalet var, vid årsskiftet 1994/1995, 268.

I fotoarkivet finns 1 940 foton uppklistrade, numrerade och registrerade, ett arbete som ständigt pågår allteftersom fotosamlingen växer. Raden av album med pressklipp har utökats med ännu ett – från 1994.

Gun Wallström

April 1994. Medlemmar i Hembygdsföreningen hjälps åt att vårstäda i parken på andra sidan E4 från kyrkan räknat. Skötseln av parken åligger Uppsala kommun, men har försumrats under flera år.

Danmarks hembygdsförening

Danmarks hembygdsförening hade, sista december 1994, 415 medlemmar. Ökningen under året var bara 20. Sent under hösten meddelade Danmarks kommunalnämnd att det föreningsbidrag vi fått sedan starten kommer att avskaffas. En viktig inkomst försvinner därmed. Men vi beslöt att gå till motoffensiv i stället. Vår årsskrift 94 trycktes i 4 200 exemplar, dvs ett till varje hushåll i kommundelen. I gott samarbete med Danmark/Funbo församling fick vi en totalutdelning i socknen/kommundelen. Det skulle så småningom bli 100 nya medlemmar genom kampanjen.

Föreningen medverkade under året vid Historiska muséets seminarium om Mora

sten och Mora stenar, vidare i det arbete som bedrivs av Arbetsgruppen Långhundraleden och slutligen även i Linnésällskapet där föreningen är ständig medlem.

Vid årsmötet 26 februari medverkade Wolter Ehn med ett kåseri om inspelningar med Danmarksbor i Dialekt- och folkminnesarkivet. Det skulle visa sig bli allra sista gången vi möttes. Wolter var en nära vän för oss, och vi är glada för alla goda stunder tillsammans med honom.

Vid ett medlemsmöte 23 april medverkade Kajsa Häringe från Riksantikvarieämbetet, UV/Uppsala. Hon berättade fängslade om de oväntat spännande fynd som gjorts i samband med att den nya Almungevägen (väg 282) byggts. När

Foto: Gunnar Olsson

Mötesdeltagarna var påtagligt intresserade av Kajsa Härings lådor med fynd från grävningarna utmed Almungevägen.

vi numera kör mot Almunge så kör vi i höjd med Myrby rakt över en boplats som sockenbor för 2000 år sen bebodde i flera hundra år. Härdar, stolphål för hus och ett otal andra fynd gjordes på platsen från hösten 1993 och framåt.

Vårutflykten i juni genomfördes som en bussfärd "i fädrens spår" längs Eriks-gatans uppländska anhalter och de sevärdheter som Upplandsmuseet tagit fram i samband med utställningen om Kärnhuset i riksäpplet. Vi såg Svinnegarn, Ullunda vad, Sparsätra, Revelsta och sist Läby på en uppskattad heldagstur.

Danmarksdagen 24 sept ägnades huvudsakligen åt att inviga det nyrenoverade

gårdsmuseet på Kumla gård, varvid alla som hjälpt till varmt avtackades. Och museets upphovsman, Per-Arne Risberg fick, som sig bör klippa ett blågult band. Samtidigt pågick en omfattande kurs om tovning på Kumla, och besökarna fick en grundlig inblick i denna speciella textilteknik.

Vid ett välbesökt medlemsmöte 26 nov i Danmarks Hembygdsgård medverkade Upplandsmuseets Håkan Liby, som vanligt engagerat och medryckande. Ämnet var mat och matkultur i allmänhet och Uppländsk undfägnad i synnerhet. Håkan hade då med Gunilla Nelander just kommit ut med sin bok med samma namn. Arrangemanget som blev mycket

lyckat med många delikata saker att provsmaka följdes senare av en studiecirkel som fick drygt ett dussin deltagare.

Arbetet med ett Linnémuseum i Linnés Sävja fortsatte under året med siktet inställt på någon form av invigning under våren 1995. Föreningen stödde också förslaget från länsantikvarien att förklara Linnéhuset som byggnadsminne. Vidare medverkade vi i Stordammskolans aktiviteter kring närmiljön och guidade klasser på den plats där den berömda Söderby-skatten hittades på 1870-talet. När Sävja kyrka firade 10-årsjubileum hade föreningen inbjudits för att i en paneldiskussion debattera hur Sävja, områdets nyaste stadsdel, kommer att se ut om 10 år. Genom generositet från Akademiska sjukhuset har föreningen nu två rejäla dokument skåp av plåt för bl a arkivförvaring.

Det kan också nämnas att en studiecirkel för intervjuer startats med få men aktiva deltagare. Cirkel BBB, Banda Berättare Bättre, har redan fått ett gott tillskott av levande nutidshistoria, förmedlat av ofta gamla men minnesgoda Danmarksbor. Arkivet närmar sig nu 50-talet inspelningar. Föreningen planerar att låta göra utskrifter av samtliga berättare, eftersom det är först när man har utskrifter som materialets dokumentära värde kommer helt till sin rätt. Det ska också bli flera kvällar av typ "Röster från socknen" som visat sig vara mycket uppskattade.

Gunnar Olsson

Dannemora hembygdsförening

Vår förening har 463 medlemmar, vilket vi anser vara en ganska god anslutning från vår bygd. Problemet är dock, att det är svårt få yngre folk att ansluta sig, vilket vi nog delar med andra föreningar.

Vi började året med ett välbesökt vintermöte, där Björn Söderström visade vackra naturbilder. Musik och kaffe.

Sedan följde årsmötet, där några av våra medlemmar visade gamla diabilder från Österby i förvandling. Österby Spelmän underhöll med musik efter sedvanliga årsmötesförhandlingar. Under kaffedrickning sålde vi vår nya utgåva av Dannemorabygden.

I början av maj var vi inbjudna till Westlands Hembygdsförening med bl a guidning i Karlholms bruk och kaffe i hembygdsgården.

Som vanligt har vi haft Dannemora marknad med många marknadsstånd och grislotteri som är mycket populärt. Lätt underhållning och kaffeservering. Vår Dannemora marknad är att försöka göra en återblick till den marknad som under 100 år förekom i Dannemora.

En numera återkommande attraktion är Gruvans dag, där vi är medverkande och med mycket stor anslutning.

Vi firade vår nationaldag vid hembygdsgården med tal, sång och musik.

Sedan många år har vi firat Lilla mid-sommarafton vid Hembygdsgården. På grund av mycket dåligt väder var publi-

ken nästan obefintlig, men våra trogna spelmän spelade ändå, fast inomhus.

Östhammars kommun hade under musikveckan lagt en folkdansuppvisning och musik till vår Hembygdsgård. Där var mycket folk och vi hade kaffeservering.

På våren hade vi en gökotta vid Brunns huset vid Carmdammen, men någon gök varken såg eller hörde vi. Men det var en trevlig utflykt.

Österbydagen firades som vanligt och vi bidrog med visning av hembygdsgården med tillhörande stugor. Vi serverade siltallrik och hade kaffeservering.

Brand- och vagnmuseet har varit mycket publikdragande. Där finns ett 20-tal brandsprutor från gamla tider samt ett par brandbilar. I Vagnmuseet finns ett 20-tal gamla vagnar och ett 10-tal gamla släddar. Museet visas alla lördagar och söndagar under juni-augusti.

Hembygdsföreningen deltar i guidning vid Dannemora gruvor, främst beställda turistbussar som oftast slutar med kaffedrickning vid Hembygdsgården. Vi har även haft guidning för skolungdom vid Hembygdsgården i förhoppning att skapa intresse, även för ungdom, för hembygdsrörelsen.

Vår tidning "Dannemorabygden" är mycket populär och säljes i stort antal. Den utkommer en gång om året, är 56-sidig och helt gjord av amatörer med kännedom om trakten. Vi välkomnar flera att bidra med artiklar.

Vi har också tillsammans med Tegels-

mora Hembygdsförening varit engagerade med uppmärkning av den s k Gullstigen, den gamla vandringsleden mellan Sibbo och Labbo, där på en plats Vibostina avrättades i mitten av 1800-talet.

Ekumeniska möten och gudstjänster har hållits vid Hembygdsgården och andra platser i omgivningen, där vi berättar om platsens historia.

Vi får inte glömma vårt fina förenings- och hembygdsarkiv, som är en växande enhet inom vår hembygdsrörelse och som kräver mycket arbete och tillsyn. Vi har tidvis fått hjälp av ALU-arbetare. Där träffas författare, historie- och släktforskare, som där har en mycket stor samling att tillgå.

I stor utsträckning har vi uppsatt skyltar med beskrivande text vid gruvområdet och hembygdsgården. Kulturnämnden har varit mycket tillmötesgående med ekonomisk hjälp och alltid varit en tillgång för vårt arbete och för vilket vi är mycket tacksamma.

Men vår stora satsning detta år var byggandet av vårt nya hembygdsmuseum. Träarbetet startade i april med hjälp några dagar av en byggnadsfirma på platsen. Bottenplattan hade samma firma gjutit föregående år. Vi fick så småningom hjälp av timmermän från ALU, som vi är mycket tacksamma för. Lika tacksamma är vi för det bidrag vi fick av länsstyrelsen. Elinstallation och målningsarbeten utfördes helt av föreningens medlemmar. Muséet blev färdigbyggt men är ännu ej inrett, vilket vi avse fullborda

nästa år. Det är vår förhoppning, att det skall bli ett trevligt hembygdsmuséum, som väl svarar mot bygdens minnen.

Föreningen har som gåva erhållit en gårdsmedja belägen i Mariebol. Denna har vi nedmonterat och skall återbyggas vid Hembygdsgården.

I vår bagarstuga har många personer, folkdansare, skolklasser och andra, främst under okt och nov bakat spisbröd alla dagar t o m på söndagar.

Under juni t o m augusti har vi på lördagar och söndagar haft kaffeservering vid Hembygdsgården med hembakat bröd och kakor. Dessutom har vi många bussar med turister som dricker kaffe hos oss.

För den stora insats som arbetsgrupper och andra gjort under året bjöd föreningen som ett litet tack ett 100-tal medlemmar på mat och kaffe med tårta. Österby spelmän underhöll med musik. Dessutom förekom spex och lekar.

Ja, detta är i huvudsak vad som förekommit i vår förening under 1994.

Einar Tillman
sekr

Gamla Upsala Hembygdsförening

Gamla Upsala Hembygdsförening hade under 1994 249 medlemmar.

Föreningens årsmöte hölls i Kaplansgården 18 mars. Förutom sedvanliga mötesförhandlingar berättade Carl-Erik af Geijerstam minnen om de boende och na-

turen kring Duvboda, Nyboda, Lälunda och Hemringe.

Styrelsen har haft möte varje månad med undantag av juli.

På senare år har vi anordnat sista aprilfirande vid Gamla Upsala högar. Där stor kase, fyrverkeri och vårtal ingår i firandet. 1994 års kase antändes av någon illvillig person och brann ned natten före sista april. Många ställde upp, även kommun, det blev en ny kase och vi kunde som vanligt bjuda på sista aprilfirande. Vårtalare var kyrkoherde Per-Anders Sölvén.

Den 8 maj anordnades den så kallade Nybydagen i Nyby centrum tillsammans med Gamla Uppsala församling och en del andra föreningar och sammanslutningar.

Den 2 juni inbjöd föreningen andra föreningar och privatpersoner till Gamla Upsala skola under ämnet: "Vad kommer att hända med Gamla Upsala skola om nedgrävningen av järnvägen blir aktuell"? Det är banverkets tunnelalternativ som vägverket lovat betala (?) om den planerade E4 skall anläggas i Gamla Upsala. På kvällen bildades en referensgrupp under "Hem och Skolas" ledning.

Tillsammans med Upplandsmuséet anordnades den 3 juli slättergille vid Disagården. Deltagarna tågade under musik med liar och räfsor ut till slätterängen.

Hembygdsgården ägde rum den 20 augusti. Aktiviteterna under hembygdsgården invigdes av förre landshövdingen Hans Alsén.

Årets tema: "Gamla Upsala – En mötesplats igår och idag" Docenten i arkeologi Wladyslaw Duczko, Gustavianum, höll föredrag över temat. I Österledskyrkans ungdomslokal visade och sålde hantverkare sina alster.

Där visades också eritriansk kaffeceremoni.

På Kaplansgårdens gräsmatta vandrade baggen "Pelle" och hälsade folket välkommet med sitt bråkande. I Kaplansgården visade Viola Germain dräkterna som används i "Gamla Upsalaspellet" vid Högarna.

Dagen avslutades med en vandring till "Pangprästen" Jonas Ofrells grav och en presentation av den minnessten som visar gravplatsen.

Den 27 augusti anordnades bussresa till Hallstahammars kanalmuseum och Åsby trädgårdar.

Disagården inbjöd föreningens medlemmar till samarbete den 12 och 13 september. Medlemmarna hjälpte till att visa gammaldags hantverk och sysslor som förekom på en gård förr i tiden. Besökarna var skolbarn och personal från Gamla Upsala skola.

Föreningen har åtagit sig att hålla sockenmuséet öppet lördagar och söndagar under sommarmånaderna. Den 7 oktober inbjöd Lars Roos, sammankallande museivakt, representanter från kyrkorådet, kyrkvaktmästare och museivakter med respektive till Kaplansgården. Musikunderhållare: Sten-Åke Eriksson.

Då presenterades även den skylt som skall resas vid Hemringe runsten. Runstenen som Gamla Upsala Hembygdsförening är fadder för. Skylten överlämnades till Hans Carlsson eftersom runstenen står på hans ägor.

På höstmötet den 21 oktober visade Grete Johansson äldre kläder som hon funnit på sin gård. Detta var en mycket trevlig kväll med alla de olika kläderna från nattlinne med mössa, arbetskläder, kyrkkädsel och till sist äldre vigselkläder. Alla var verkligen intresserade av allt det arbete som nedlagts när man sydde kläder förr, med inlagda spetsar, veck och andra prydnader. De var annat än nutidens snabbarbetade kläder!

Från oktober fram till julmarknaden den 11 december har medlemmar ställt upp för att tillverka alster som skulle säljas. Föreningen fick på detta sätt in pengar till sin verksamhet.

Under året har föreningen utökat samarbetet med museet för Nordiska Fornsaaker, Gustavianum, Sonja Franzén Åkerman har tagit fram en vikingadräkt och museet har utlånat spännbucklor för avgjutning. Cirka 20 av föreningens kvinnliga medlemmar har i en sykurs, ledd av Sonja, påbörjat vävning och syning av denna vikingadräkt. Några är redan färdiga.

Tillsammans med Österledskyrkan anordnade föreningen en studiecirkel. "Upptäck Uppsala". Kursledare var Bengt Tammergård. Cirkeln har pågått under flera år.

Sedan 1990 har föreningen utgett en årlig skrift, "Gamla Upsala Förr och Nu". 1994 års skrift innehöll artiklar av skiftande slag med bl a "Gamla Upsala i myt och forskning" av docent Wladyslaw Duczko.

Föreningen har under året erhållit en tavla av Karin Jansson i Bredåker. Föreställande kyrkligt verksamma personer i Gamla Upsala församling under 1900-talets början. Den är uppsatt i sockenmuséet.

Dessutom har föreningen erhållit en dagbok från 1900-talets början över skolelevernas närvaro m m. Dagboken erhöles av Erik Ekman och Mats Larsson har renoverat den.

Gamla Upsala Hembygdsförening har sedan några år tillbaka tillsatt en arbetsgrupp som har till uppgift att få i stånd en ändrad dragning av den planerade E4 enligt alternativ "Årsta Väst". E4-gruppen har under året fortsatt sitt arbete med att upplysa om vilka unika kulturvärlden som skulle förstöras om man drar en motorväg genom Gamla Upsala.

Föreningen har också deltagit i diskussionerna beträffande den planerade museibyggnaden i Gamla Upsala. I detta ärende har föreningen angivit yttrande, besvär och överklagat till Länsstyrelsen. Föreningen välkomnar ett museum i Gamla Upsala men motsätter sig placering och utformning. Föreningen motsätter sig också den planerade rivningen av de kulturellt värdefulla Mattsgårdsbyggnaderna.

Gamla Upsala Hembygdsförening är en ung förening som bildades 1989. Under

vår verksamma tid har vi arbetat mycket för att bevara bygden för kommande generationer.

Styrelsen

Gräsö Hembygdsförening

Arbetet inom Gräsö Hembygdsförening var under 1994 uppdelat på en hel del olika aktiviteter av vilka fullföljandet av det s k Janjans-projektet gavs högst prioritet. Detta projekt som består av flyttning och restaurering av ett boningshus i timmer från 1700-talet hade vid årets början avancerat så långt att det nu var dags att ta itu med att spika upp inner- och ytterdel, sätta in dörrar och fönster, lägga in golv och resa spismur och skorsten. Tack vare att en stor del av detta arbete kunde utföras som ALU-arbete kunde också projektet bedrivas i en takt som inte varit möjlig om vi enbart varit hänvisade till ideella insatser på fritid. Nu kunde vi vid årets slut glädja oss åt att ha kommit så långt att arbetet i undervåningen i stort var klart bortsett från invändig målning. På övervåningen, som är planerad att användas som arkiv- och arbetslokal för vår hembygdsforskning återstod ännu en del inredningsarbete.

Men även om Janjansprojektet således tog mycket av vår tid och våra krafter i anspråk lyckades vi också hinna med en del annat.

Den 28 maj företog vi en gemensam buss- och båtutflykt till Birka för att titta

Jansjansprojektet går mot sin fullbordan – murstocken åter på plats.

på gravfälten och de pågående utgrävningarna. Ett 60-tal medlemmar kunde här glädja sig åt ett strålande försommarsväder och en trivsamt samvaro med kaffetermosar och massäckskorgar.

Under maj månad företogs också den årliga ansningen av järnåldersgravfältet i närheten av Gräsö gård tillsammans med eleverna i Gräsöskolan.

Samma månad startade vi en studiecirkel baserad på Skogsstyrelsens bok "Kulturmiljövård i skogen". Cirkeln samlade 14 deltagare vilka lade upp verksamheten så att de varvade sina bokliga studier med exkursioner i fält. Under de vackra sommarkvällarna besökte de olika ställen på ön där det i svunnen tid huserat så-

väl vikingar som utskärsfiskare, båtsmän, kolare, jordbrukare och fattighjon. De kryssade fram mellan kolbottnar och övervuxna torpgrunder och njöt av den medhavda massäcken bland älggräs och hundlokor och lärde sig säkert både ett och annat om hur man kan känna igen lämningar från forna tider när man träffar på dem ute i skog och mark.

Den 10 juli deltog föreningen i ett nytt evenemang som fått namnet "Gräsödagen". Vårt bidrag bestod i en utställning om Gräsö gårds historia samt anordnande av en loppmarknad som också inbringade välbehövliga medel för vår fortsatta verksamhet.

Vi hade också för avsikt att, i sedvanlig ordning, sälja lotter vid oktobermarknaden i Öregrund, men vädrets makter var oss denna gång inte nådiga. Marknadsdagens morgon rådde full storm och den hårda blåsten tillät oss inte ens att resa vårt stånd, varför vi fick återvända till vår ö med oförrättat ärende.

Tiden tillät inte några nya dykeriexpeditioner detta år, något som annars har kommit att bli en återkommande punkt i vårt program. Vårt maritimhistoriska arbete fick därför inskränkas till den fortgående kompletteringen av vårt vrakarkiv. Dock anskaffade vi en dränkbar videokamera med diverse tillbehör för kommande fältundersökningar.

I övrigt fortsatte vårt ständigt pågående arkivarbete med bl a kopiering av protokoll från Gräsö kommunalstämma

1888–1951 och Gräsö kyrkas personaliser 1764–1786. Därtill påbörjades en systematisk genomgång av gräsönotiser i Östhammarstidningen samt en historisk gårdsinventering omfattande gårdarna Kovik, Kallboda, Nötsveden, Muskargrund, Nordangärde och Svartbäck.

Dessutom gav vi ut två nummer av vår Gräsöbulletin.

Vår styrelse hade under 1994 samma sammansättning som året innan, och antalet medlemmar i föreningen fortsätter att öka så att medlemsantalet vid årets slut uppgick till 380 stycken. Slutligen skulle vi vilja tillägga att vi tyckt oss kunna notera ett alltmer ökat intresse för hembygdsföreningens verksamhet såväl från ortsbor som från folk utanför socknens gränser. Detta har inte minst yttrat sig i uppmuntrande ord och beredvillighet att lämna stöd i form av frivilliga bidrag och arbetsinsatser, något som naturligtvis i hög grad skapat arbetsglädje och stimulerat och motiverat oss i styrelsen att än mer anstränga oss för att leva upp till våra medlemmars förtroende och förväntningar.

Gräsö Hembygdsförenings styrelse
Mats Törnqvist
Ordförande

Harbo hembygdsförening

Verksamheten i Harbo hembygdsförening har tre huvudkomponenter; utåtriktad verksamhet som ger information om

socknens historia och traditioner, dokumentation av historia och nutid samt bevarande av hembygdsgårdens byggnader och samlingar.

Många aktiviteter återkommer – vårstädning vid hembygdsgården, midsommarfirande, slätterkväll, en utflykt inom socknen, en hembygdsafton med föredrag/diskussion, halmbockens sockenvandring efter jul.

Det finns många gamla trädgårdar i Harbo, med värdefullt växtmaterial både odlingsmässigt och kulturhistoriskt. En växtbyttardag 1994 gav möjlighet att skaffa eller ge bort gammaldags trädgårdsväxter.

Vårutflykten i maj gick till Färmansbo och Hjältmosstäppan, som numera ligger i Bälunge – gamla boplatser, där endast rester av stengrunder och brunnar finns kvar.

Midsommar firades 1994 i dagarna tre. Dans kring majstången midsommarafton och ekumenisk gudstjänst med psalmsång till psalmodikon midsommardagen följdes av firandet av hembygdsföreningens 60-årsjubileum den 26 juni.

Programmet innefattade en krönika av Sune Eriksson över verksamheten sedan 1934, och Sune Eriksson tilldelades Sveriges hembygdsförbunds hedersnål med lagerkrans som en hedersbevisning för långt och framgångsrikt arbete för hembygdsföreningen. Han har tillhört Harbo hembygdsförenings styrelse från 1970, varit dess ordförande i 15 år, och är nu-

mera ständig hedersledamot. Arkivarie Bo Danielsson, ULMA, Uppsala, talade om Harbomål och andra mål, illustrerat av gamla inspelningar från Harbo och av Anna Sjöbergs dikt skriven på 1930-talet på Harbomål "He va myttje för i välen", som lästes av dottern Rut Andersson. Harbo manskör sjöng, bl a visor till melodier av Harbo-spelmän, och spelmännen Kurt Tallroth och Jan Bohlin spelade.

Vid jubileet presenterades en värdinneklänning för Harbo hembygdsgård. Eva Johansson i Norrsälja är initiativtagare till klänningen, som inspirerats av förteckningen över Qwingsgång-kleder i en boppteckning från 1857 efter förra nämne-mannens Olof Perssons hustru Carin Larsdotter i By. Tyg har vävts upp efter ett tygprov i hembygdsgårdens samlingar. Vid jubileet användes också för första gången

En blomsterbekransad Sune Eriksson, Harbo hembygdsgårdens mångåriga ordförande, vid föreningens 60-årsjubileum 1994. Till höger står nuvarande ordföranden Magnhild Umaerus i klänning som burits av hennes farmor från 1844, i övre raden Eva Johansson, Ellesiv Ohlsson och Sonja Eriksson i hembygdsgårdens värdinneklänningar.

den logotyp för Harbo hembygdsförening, som godkändes av årsmötet 1994, silhuetten av en vindflöjel med en stolt tupp. Originalet är gjort i tjock järnplåt, och finns i muséet på hembygdsgården.

Vid hembygdsaftonen i augusti talade Maud Wallsten, Miljöenheten, Uppsala kommun, och Torgny Lindgren, Månkarbo, om Tämnarsänkningarna och deras följder. Diskussionen om Tämnarens framtid var livlig, med deltagande av många som varit berörda av sänkingsföretagen.

Ett nytt och uppskattat inslag vid gammeldags jul i hembygdsgården första advent var möjligheten att under dagen få en tavla gjord av Arnold Arvidsson för den som har anfäder födda i Harbo före 1880. Harbo-bocken gjorde som vanligt en rundvandring i socknen mellan Annandag jul och Tjugondag Knut, och återkom med hälsningar och ett fylligt underlag till årskrönika i sin bok utflyttningar och inflyttningar, oro över arbetslöshet, glädje över familjetilldragelser.

Under året har ALU-projekt av flera slag startat med handledare från hembygdsföreningen. Inom ett ALU-projekt tillverkas gammaldags förkläden, skjortor och mössor för förskole- och lågstadiet barn. De är avsedda att användas vid besök vid hembygdsgården av skolgrupper m fl, för att göra barnens besök roligare. Projektet omfattar också tillverkning av gammaldags leksaker, som barnen skall kunna leka med så att museiföremålen inte behöver hanteras.

Ett pågående ALU-projekt omfattar dateringregistrering av föremål och arkivhandlingar, och utskrift av ordlista på Harbomål.

Arbetet med att förnya gärdsgården runt hembygdsgården, som påbörjades 1993 av frivilliga, slutfördes försommaren 1994.

Kursen "Kulturmiljövård i skogen" startade våren 1994 med fortsättning 1995. Särskilt intresse ägnas registrering av fornlämningar, vägar och bebyggelseämningar som ej inkluderats i länsstyrelsens inventering.

Magnhild Umærus
ordf

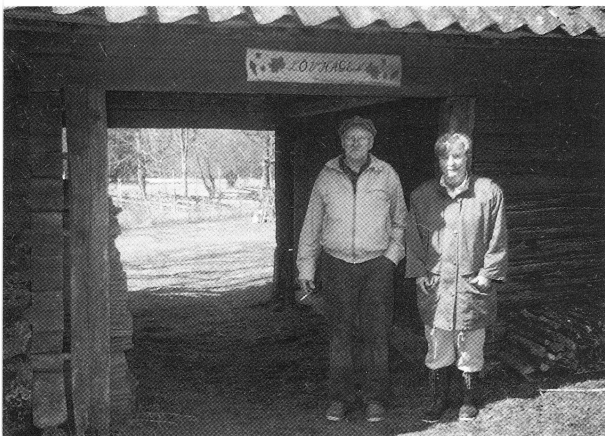
Järlåsa hembygdsförening

Vid det gamla 1700-talstorpet Lövhagen har några medlemmar träffats för att arbeta. Vi har kallat oss för "Vi sex", vi är ett bra "gäng" som trivs och som alltid kommer på vad som finns att arbeta med, det kan tilläggas att vi är pensionärer.

Vi har klippt ner vildvuxna syrenbersår och brutit sten i gräsmattan, vidare har fönster målats och farstuviksten.

Den gamla stugan omgärdas av tre stycken gamla askar, vars grenar är så stora, att vi har fått såga av en del av dem. Vid det gamla portlidret har vi planterat perenna växter som blommar så vackert.

Inne i stugan har de gamla möblerna burits ut och skurats och vädrats.

Ordf Arne Ersson och sekr Vera Westerlund.

Eftersom gårdesgården som omringar torpet är i mycket dåligt skick, beslutades att en ny gårdesgård skall sättas upp sommaren -95. Så på hösten gick de pigga pensionärerna ut i skogen och sågade och högg ner virke, ett enormt arbete. En snäll medlem skänkte virket.

På föreningens sammankomster har vi alltid haft roligt med glada människor.

Vera Westerlund
sekr

Lovö Hembygdsförening

Lovö Hembygdsförening disponerar tre byggnader på Hogsta gård: en bagarstuga och en gårdssmedja, båda troligen från 1600-talet, samt ett magasin från början av 1800-talet. I bagarstugan och magasinet är föremålssamlingarna utställda. Byggnaderna hålls öppna för allmänheten

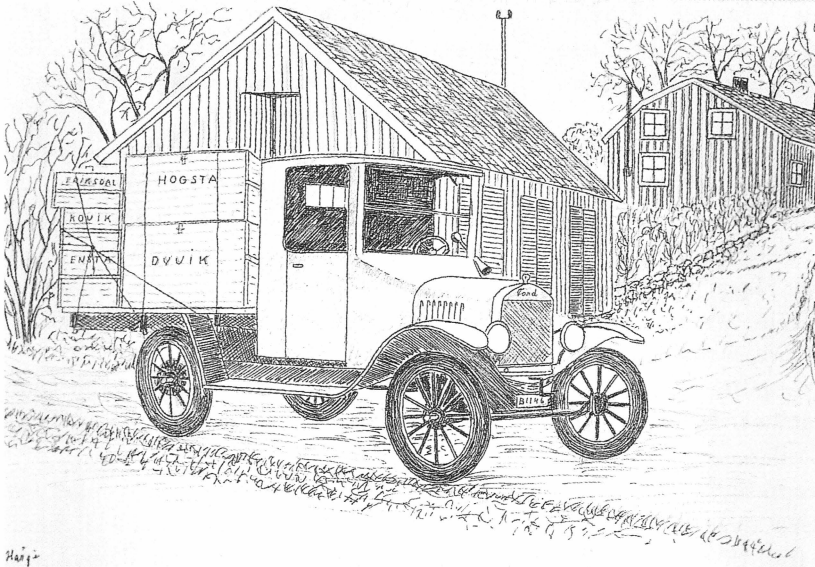
på hembygdsdagen, som traditionsenligt ägde rum den andra lördagen i september. Dagen anordnades som vanligt i samarbete med föreningen Lovö vävare, vars aktiviteter – servering, marknad, musikkapell m m – var förlagda till den närbelägna Rörby gård. I dess gamla magasin hade hembygdsföreningen anordnat en skärmutställning med gamla foton från Lovö ur en samling, som nyligen skänkts till föreningen av dess förutvarande ordförande, fil dr Berit Wallenberg.

Från Rörby utgick också under förmiddagen en kort vandring på Lovö fornstig under ledning av ett par styrelseledamöter. Vi besökte bl a Hvilan, en vacker 1700-talsbyggnad ritad av L J Desprez som hederbostad åt Gustaf III:s balettmästare Louis Gallodier. Den är numera privatägd men uppläts vänligen för hembygdsföreningen av dess nuvarande ägare. – Vidare fick vi besöka ett betydligt modernare hus, nämligen arkitekten Ralph Erskines s k "museilåda", en kopia av det hus på drygt 20 kvm som han byggde åt sig och sin familj vid deras ankomst till Sverige år 1941.

På eftermiddagen höll docenten vid Stockholms universitet Bo Petré ett välbesökt föredrag i Hogsta magasin om sommarens seminarieutgrävningar på Lovö.

Dagen avslutades med visning av Lovö kyrka, där det också hölls helgmålsbön.

Det kan nämnas att det går bra att besöka Hogsta även på andra tider efter särskild överenskommelse. Så t ex kommer skolklasserna på låg- och mellanstadiet i

Trädgårdsbilen lastad och klar att köras från Hogsta till Mälartorget omkr 1930.

Ekerö kommun varje vår på ett mycket uppskattat besök. De får då smida sig varsin spik i smedjan!

Underhållet av Lovö fornstig och de två skidspåren krävde som alla år mycket arbete. Då åren började tynga de styrelseledamöter som mest hängivet offrat tid på detta jobb, sände styrelsen ut en vädjan om medhjälp till föreningens medlemmar. Resultatet blev väl inte så lysande, men en och annan behjärtad medhjälpare anmälde sig dock. – Intresset för föreningens övriga stående aktiviteter var dock som vanligt stort: Kina slottskök var mer än fullsatt vid årsmötet i maj och de två bussutflykterna i juni och september blev snabbt fulltecknade. Även valborgsmässfirandet i Drott-

ningsholmsparken hade lockat mycket folk trots det sällsynt dåliga vädret.

Malin Beijer
sekr

Läbyvads hembygdsförening

Verksamhetsåret 1994 inleddes med sedvanlig julfest den 29 januari i hembygdsgården. Församlingen var huvudarrangör men föreningen medverkade givetvis i det traditionsenliga programmet.

Vid Upplands fornminnesförenings- och hembygdsförbunds Vinterting den 6 februari, representerades Läbyvads hembygdsförening av 2 medlemmar.

Carin Bergströms föredrag "Kyrkan som sockencentrum" var av stort intresse då Läby kyrkomiljö är ett tydligt exempel på detta förhållande.

Föreningens årsmöte gick av stapeln i hembygdsgården den 19 mars. Efter gängse årsmötesförhandlingar och val, bjöd festkommittén på supé.

Den 27 mars hade Skogs-Tibble hembygdsförening bjudit in kommunalens hembygdsföreningar till en träff som syftade till att delge varandra information om planerad verksamhet, främst för att undvika onödiga kollisioner. Läbyvads hembygdsförening representerades av tre medlemmar som också lovade att ta initiativet till en liknande träff 1995.

Valborgsmässofirandet med stor majbrasa, fyrverkeri och varmkorv i Rickard Cederholms kohage, lockade många besökare trots den kyliga och fuktiga väderleken.

Hembygdens dag firades traditionsenligt på Kristi Himmelfärds dag. Efter gudstjänsten i kyrkan med fanborg, spelmän och damkör, tog samkvämet vid i hembygdsgården. För underhållningen svarade prosten Tore Littmarck som sjöng och spelade några av sina egna kompositioner.

Lördagen den 12 juni deltog 20 föreningsmedlemmar i en subventionerad kulturresa i Upplandsmuseets regi. Resan knöt an till historietemat Kärnhuset i riksäpplet, och inleddes med introducerande film och utställningsvisning på Upplandsmuseet. Särskilt intresse väckte naturligtvis den väl-

kända amuletten Tors hammare från 900-talet, som hittats i Österby och numera tillhör Historiska museet. Resan gick vidare i den gamla Eriksgatans spår till Gryta, Svinnegarn, Ullunda vad, Östanbro, Sparsätra, Revelsta och avslutningsvis Läbyvad.

Midsommarfirandet på hembygdsgården omfattade alla de traditionella inslagen, klädning och resning av majstången, ringlekar, lotterier, servering och åktur i lövade skrindor.

Föreningen var representerad vid Hembygdsförbundets årsmöte på Eklundshof den 23 oktober.

Verksamhetsårets sista begivenhet var Luciafesten som arrangerades i hembygdsgården den 9 december. Årets Lucia var Ida Carlsson.

Under året har Arne Mattsson, Sigge Eriksson och medhjälpare lagt ner ett stort arbete på att resa ny gärdesgård runt hembygdsgården. Gärdesgårdsvirket skänktes till föreningen av bröderna Pettersson.

Antalet föreningsmedlemmar 1994 uppgick till 128.

Elisabeth Liby
sekreterare

Olands Hembygds-gille 1994

Under året har Olands Hembygds-gille anordnat sina traditionella fester och medlemsträffar.

4 januari besöktes Gammel-Gränome av sörkörare från Nolaskog. De var for-

bönder som med anledning av att Örnsköldsvik stad firade 100 år drog söderut med sörkörarbuffé, historier och musik.

Vid julgillet i Gamla Klockargården i Alunda 15 januari läste Ulla Staftring en berättelse och Olands Felare underhöll med musik.

25 mars hölls välbesökt äggsexa på Gammel-Gränome. Lars-Åke Larsson visade kortfilmen Tjördalen och sänggruppen Baccula medverkade.

Nationaldagen 6 juni firades i Alunda kyrka och i Gamla Klockargården tillsammans med föreningar och företagare i Alunda.

Programmet vid 1994 års midsommarmfest på Gammel-Gränome bestod traditionsenligt av sång av Tuna/Stavby kyrkokör, musik av Ekeby spelmän, folkdansuppvisning av Olands folkdansgille som också ledde lekarna kring majstången. Topper Martyn trollade för barnen. Konstutställning i herrgården där Eva Holmér-Edling visade grafik.

Vid Gammel-Gränome har hagen för fåren utökats med hjälp av bidrag från Skogsvårdsstyrelsen. Kontaktman har Stig Karlsson varit. Under våren och hösten har en studiecirkel hållits, om "kulturmiljövård i skogen". Det har resulterat i en naturstig i området intill herrgården. Till naturstigen har en broschyr och numrerade stolpar iordningsställts.

I oktober tillträdde ett nytt vicevärdpar – Carina Bergenstråle och Peter Lundblad.

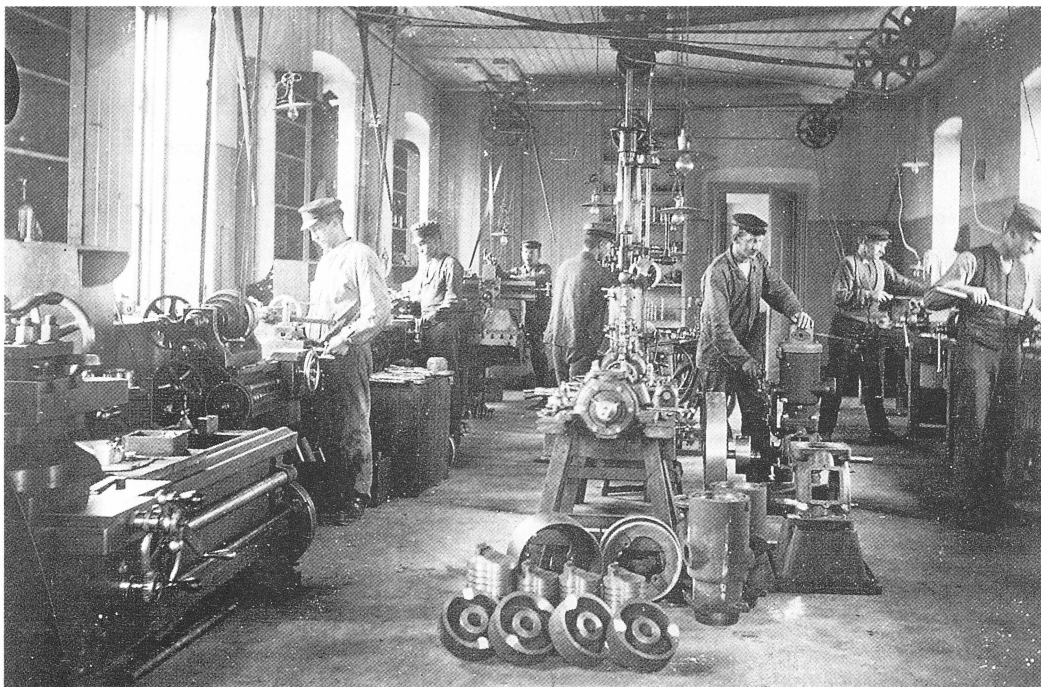
All elektrisk utrustning har utbytt under året vid Gamla Klockargården i Alunda. Alunda församling har stått för kostnaden. Vid Kulturhusens dag 11 september besöktes Gammel-Gränome av 30 personer samt Gamla Klockargården av 6 personer. Gimo Bruksmuseum har visats för grupper och skolklasser. Vid årsmötet valdes Erhard Wikfeldt till hedersmedlem. Medlemsantalet är ca 450 personer.

Gunnel Furuland

Pythagoras Vänner

Ingen Hembygdsförening har väl en så originell och pampig hembygdsgård som Pythagoras Vänner i Norrtälje. En gammal tändkulemotorfabrik från före sekelskiftet. Föreningen renoverar maskiner och motorer, kör maskinerna vid visningar för allmänheten, arbetar med trädgården och vaktmästarbostaden, skriver om fabriken, gör en tidning, sprider PR om muséet och deltar allmänt i utåtriktad verksamhet.

1984 skrev jag, Anna Zetterström, en dokumentation om motorfabriken Pythagoras på uppdrag av kommunen. Jag fick delta i en kommunal grupp bestående av Jan Bertil Schnell (Länsmuseibyrå), Kristina Karman (Roslagsmuséet), Åke Söderman (c), Tage Andersson och Östen Runelind (Metall avd 82), Gun Svensson (s). Gruppens uppgift var bland annat att utreda var det skulle kosta att göra ett museum av fabriken. När gruppen sam-

Verkstaden Pythagorasfabriken, Norrtälje 1907.

manträdde, i slutet av sommaren, kom Lasse "Rödskägg" Jansson inspringande till oss och ropade: Nu har dom kört över er. Fullmäktige har tagit ett beslut att inte göra något museum.

Gun Svensson slog näven i bordet.

– Här behövs utomparlamentariska metoder! Kom Tage och Östen. Vi går upp på Metall och bildar en förening för Pythagoras bevarande. Och du följer med! Hon pekade på mig.

Därefter vidtog en intensiv tid av arbete för att fabriken skulle sparas som ett

arbetande, levande industrimuseum. Föreningsmedlemmarna samlades de första veckorna så gott som varje dag. Därefter några gånger i veckan.

När den stora motorn hade renoverats kunde vi aktivt inbjuda allmänheten för att den på plats skulle kunna övertyga sig om att fabriken måste få bli ett museum.

Östen Runelind och Holgersson renoverade en motor som vi kunde köra vid evenemang i staden. Bl a drev motorn en vattenspruta under en "Roslagsvecka" vid Skeppsbron, 14 maj 1987. Vid otaliga

tillfällen kördes motorerna iväg till olika platser. Henrik Skärblom körde dem på sin släpkärra.

Med hjälp av ABF ordnade föreningen en kurs "Gräv där du står" som sedan resulterade i en utställning på biblioteket. Riksutställningar gjorde också i samband med detta en utställning där Pythagoras "grävcirkel" ingick. Utställningen skänktes till föreningen och finns nu på fabriken.

Många aktiva och engagerade medlemmar har med sitt arbete och sin tro på Pythagoras lett till att fabriken nu renoveras och att den har många intresserade besökare.

Tändkulemotorfabriken Pythagoras var en gång Norrtäljes största industri med export över hela världen av tändkulemotorer. Härifrån gick motorer till Belgiska Kongo, Brittiska Östafrika, Persien, Franska Guyana och Siam. Dessa motorer drev båtar, tröskverk, vedkapar, spånhyvlar, elanläggningar och vinschar från 1900-talets början under Sveriges framväxt till en modern industrination. Tändkulemotorer var en nordisk, framför allt svensk produkt.

Som bevarad medeltidig verkstadsindustri är den unik. Hela produktionslinjen är intakt sedan sekelskiftet, arkivet är bevarat och byggnaderna har restaurerats. På gården finns en arbetarbostad från 1930-talet.

Muséet ligger nästan mitt i stan. På berget ovanför muséet och i nära anslutning finns restaurang Bergsstugan med utsikt över staden och Norrtäljeviken.

Muséet visas varje dag sommartid och maskinerna är då i drift. Den stora Drott-motorn 40 HK drar ett elverk som ger kraft till verkstadsmaskinerna. Guidad visning. Gruppvisningar även andra tider på året efter överenskommelse per telefon 0176-10050.

Försäljning av faksimiltidning och skrifter om arbetarna och om ägarna i anslutning till visningarna. Kaffekorgar och annan förtäring kan beställas i förväg.

Anna Zetterström

Rasbo Hembygdsgille

Hembygdsgillet har 204 medlemmar. Styrelsen för 1994 har bestått av Kurt Jansson, Lars-Erik Karlsson, Martin Ehrengren, Dagny Almlöf, Anette Sandén, Erik Casteryd och Arne Forsberg.

Under året har hållits årsstämma, vintermöte och 2 styrelsemöten.

Gammelgården som ägs av hembygdsgillet har under året besökts av ca 1 000 personer bl a föreningar och skolklasser.

Vid årsstämman höll Elisabeth Svalin från Upplandsmuséet ett anförande om "Hembygdsgilleföreningarnas verksamhet" och på vintermötet talade Iréne Flygare om "Kvinnorna som jordbrukets kulturbärare".

Annandag midsommar hölls friluftsgudstjänst i Gammelgården.

En kväll i juli samlades medlemmarna till slåtterkväll och gjorde fint runt Gammelgården till hembygdsgildet som firades i augusti.

Gäster från Kirchhain i Tyskland deltog i festligheterna vid hembygdsgdagen och någon dag senare bjöds gästerna på en resa i Roslagen.

En utflykt till Sigtuna har genomförts, där Vikingautställningen besågs och en rundvandring med lokalguide företogs.

Ett stort arbete har under året pågått med att inventera och upplägga alla föremål vid Gammelgården på data.

Arbetet har kunnat genomföras med hjälp av ALU-medel så Louise Karlsson anställdes och arbetade 55 dagar med projektet med hjälp av främst Kerstin och Kurt Jansson som ställde upp frivilligt.

Dagny Almlöf

Roslagens Sjöfartsminnesförening

Muséet, som är vackert beläget på Kaplansbacken vid Väddö kanal, har rika samlingar från Roslagens sjöfart under gången tid och nutid samt en gammal kaptensgård.

Sjöfartsmuséet är öppet under juni-augusti torsdag-söndag mellan kl 13 och 16. Föreningen har ca 1700 medlemmar och ger årligen ut en uppskattad årsbok, Rospiggen, till sina medlemmar.

Föreningens årsmöte äger rum i mars månad på Turistgården Haga i Älmsta, Väddö, i år den 17, då chefen för Fiskeriverkets forskningsstation i Älvkarleby, Nils Steffner, talade om laxfiskevården idag och fiskeförhållandena i Östersjön. Deltagarantalet var stort.

Varje år arrangerar RSF tillsammans med Eckerö Hembygdsgförening postrodd över Ålands hav. Postrodden är en tävling till minne av Väddö- och Eckerö-böndernas månghundraåriga skyldighet att föra post och passagerare över Ålands hav. Tävlingsens syfte är att värna om allmogebåtskulturen och befrämja sportmannaanda och sjövätt. Klädsel och båtar är tidsrogna original eller kopior. 1995 ägde tävlingen rum den 17 juni med start från Eckerö och målgång i Grisslehamn. 50 båtar deltog. Nästa år är det start från Grisslehamn. Tävlingen äger rum lördagen innan midsommar – om vädret tillåter.

Ett annat årligen återkommande evenemang är Beckbyxans dag. Rep- och knopslagning, tatuering, barkning av segel m fl andra färdigheter visas, samtidigt som lott- och kaffeförsäljning pågår till dragspelets toner. Ett uppskattat evenemang på muséets vackra gårdsplan.

Roslagens Sjöfartsminnesförening har under året fått möjlighet att köpa mark som den arrenderat i 50 år av Uppsala stift, och är nu ägare till både mark och fastigheter, vilket har varit föreningens mål enligt stadgarna ända sedan RSFs tillkomst 1938.

Under året har muséet utökats med en utställning om Väddö kanal. Utställningen invigdes av överste 1 Lennart Johansson. Vid invigningen gjordes en kanaltur med bogserbåt från Hallstavik och vid en landstigning berättade docent Bo Strömberg och professor Ulf Sporrang om den äldre delen av kanalen.

Sorgeflaggan vajade på Kaplansbacken i samband med Estonias förlisning. Sjöfartsminnesföreningen deltog vid minnesgudstjänst i Väddö kyrka på Alla Helgons Dag. Efter minnesstunden i kyrkan bar representanter från RSF och från Björkö-Arholma Sjömannaförening en krans till ankaret på kyrkogården vilket RSF rest 1959 till minne av dem som omkommit på haven. Föreningens ordförande Lars Nylén läste en dikt och kransen lades ner vid ankaret där det var rikt smyckat med marschaller.

Sjöfartsmuséet, som allmänt anses vara ett högklassigt museum, visar och berättar om sjömanslivet i Roslagen. Fartygsmodeller, skeppsporträtt, exotiska souvenirer, specialutställningar – allt vittnar om sjömanslivet förr.

Ann Alfredsson
sekr

S:t Bartholomei Gille

S:t Bartholomei Gille är fortfarande efter 8 års verksamhet en hembygdsförening under uppbyggnad. Vi håller på och rustar ett gammalt bostadshus. Vi har under 1994 rustat timmerstommen, brädfodrat huset, satt in nya fönster i gammal stil, byggt en mindre veranda, lagt om bjälklag, golv och tak i köket, byggt en trappa till vinden samt rustat skorstenen. En hel del inre arbeten som målning och tapetsering återstår. Vi har också lagt om taket

Postrodden.

till en bod, rustat tak och fönster samt gjort en del inre arbeten på ett annat hus.

Vårt största arrangemang är det årliga trefaldighetsfirandet vid Svinnegarns källa. Det började med helgmålsringning och musik av Trögds spelmanslag, därefter berättade årets högtidstalare Mona von Engeström valda delar ur den svenska historien. Med stor kunnighet berättade hon bl a om silverbibeln samt om stormän från Enköpingstrakten under gångna tider. Sedan alla sjungit Upplandssången och druckit av det hälsobringande vattnet i källan, vandrade man till kyrkan där spelmanslaget tågade in till musik, kyrko-

Upprustning av ett gammalt hus.

herde Zackrisson höll aftonandakt och Ceciliaören bidrog med vacker sång. Slutligen kaffesamkväm i församlingshemmet.

Vi har gjort en lyckad utflykt till Centrum för byggnadsvård i Gysinge. Där fanns mycket material för gamla byggnader men priserna var höga, vi fick dock några idéer för rustningen av gården.

Gillet har besökts av Södra Åsunda LRF-avdelning som ordnade frukost i det gröna vid hembygdsgården. Därefter gav vi en kort historik av Gillet samt berättade några episoder från 1800-talets Svinnegarn. Renoveringen av gården väckte stort intresse. Svinnegarns församling har hållit en friluftsgudstjänst vid gården.

Vi försöker också så långt vi har tid att dokumentera och bevara bygdens historia, samt sprida den vidare till flera människor inom och utanför vårt område.

Valter Petersson

Storvreta Kultur- och hembygdsförening

Föreningen har under året haft 201 medlemmar.

Måndag 7 februari uppstart av tre studiecirklar "hembygdsarbete". En första träff inför vårens aktiviteter och forskningsarbete som bland annat ledde till ett

besök på Upplandsmuseets utställning "Kärnhuset i riksäpplet" samt ett studiebesök på Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala. Senare under våren gavs även tillfälle till ett studiebesök på Ortnamnsarkivet.

Hembygdsforskningscirklarna avrundade vårens utfärder 12 mars med ett besök på Nordiska – samt Historiska museet i Stockholm där utställningen "Den Svenska historien" visades. Ett uppskattat och omtyckt besök.

Söndag 9 januari framförde Johan Pejler tillsammans med Mats Jansson musik från klassiskt till jazz i Lyckebokyrkan. Ett samarrangemang med Frikyrkoförsamlingen och Lyckebokyrkan. En välbesökt och finstämd kväll.

Tisdagen 15 mars besökte författaren och historikern Peter Englund Storvreta. Han har genom sina böcker, sätt att skriva och återge svensk samt europeisk historia och händelser på ett fängslande och för många intressant sätt, skapat ett stort och nyvaknat intresse för sådant som vi tagit för givet att vi vet det mesta om. Ett 60-tal åhörare hade samlats i biblioteket för att lyssna till Peters föredrag.

Lördagen 20 mars avhölls traditionellt årsmöte i Storvreta biblioteket. Storvretas berömda författarinna Elsie Johansson medverkade och berättade om sin barndomstid, läste dikter ur samlingarna Potatisballader och Brorsan hade en vevgrammofon.

Lördagen 16 april inleddes konstutställningen – vårsalong -94 med ett vernissage i Storvreta bibliotek. Ett uppskattat arrangemang som enligt bibliotekets personal lockade många "nya besökare" samt stamkunder att stanna till och avnjuta konst av följande konstnärer – utställare;

Karin Åberg, Pirkko Dahlman, Inger Fernqvist, Arne Åhlén, Barbro Classon, Ann-Helen Burman-Shavroff, Staffan Dannel, Leif Yngve, Eva-Marie Kardell, Britt-Maria Trolin, Ulla Fichtelius, Karl-Erik Pettersson, Helen & Jan Billander, Magnus Asplund samt Axel Torvenius.

Utställningen pågick fram till och med sista april.

Söndagen den 24 april blev tänkt bussresa till stadsteatern i Stockholm och uppsättningen "Besök av en dam" med Clarie Wikholm en d:o bilresa med ett 15-tal intresserade. En alldeles utmärkt och tänkvärd föreställning!

Söndagen 1 maj visade och presenterade Katriina Flensburg Nya Lapptäck-stället i Fjuckby (utställningen pågick 22/4-8/5) där visades bland annat pågående utställning av elevarbeten, bonader och täcken i lappteknik.

Måndag kväll 6 juni firades Nationaldagen i Storvreta, i procession från centrum tågade med Liljefors spelmän ca 250 Storvretabor till församlingsgården för att där avnjuta sång och välkomstfirande. Bl a medverkade gruppen Unga röster, en dubbelkvartett OD-ister, lokal-

radiochef Mats Åkerlund höll tal. Olof Wennberg var dagens konfrancier.

Ett samarrangemang med bl a Svenska Röda korset, Lions, SPD Norunda, Posten, Svenska kyrkan och Ärentuna församling.

Måndagen 12 september besökte författaren Gunilla Lindberg Storstvret biblioteket. Gunilla berättade och föredrog valda delar ur boken "Uppsala på 50-talet", en intressant upplevelse som tyvärr ej uppmärksammats av särdeles många Storstvretabor.

En måndag i oktober, den 17:e närmare bestämt, lystes mörkret upp av etnologen, forskaren Viola Germain, Viola har stor del i och ansvar för klädedräkter vid en rad arrangemang, t ex G:la Uppsalaspelen, Domkyrkospolet "Nattomhöljda tider", Medeltidsveckan på Gotland m m. Under kvällen fick åhörarna följa med på en kläde- och moderesa från medeltid till vår tid. Hela eller delar av klädedräkter visades. En spännande och intressant resa som visar att klämodet ständigt befinner sig i någon form av renässans.

Söndagen den 13 november gav kören Mersmak bestående av 12 tjejer från Skuttunge och Bälinge samt Uppsala, en konsert där de bland annat sjöng Bellman, ABBA, Beatles, folkvisor samt gospels. Ett samarrangemang med Frikyrkliga studieförbundet, Lyckebykyrkan samt NBV. I Lyckebykyrkan där konserten gavs samlades ett 70-tal åhörare för att avnjuta skönsång av mycket god klass.

Lördagen den 19 november höll Elsie Johansson ett föredrag, vilket ursprungli-

gen framförts på Biblioteksmässan i Göteborg och som där blivit väldigt uppskattat av både publik och kritiker.

Tyvärr tvingades etnologen Tordis Dahllöf i sista stund inställa sin medverkan. Tordis har studerat bl a Elsie skrivaande – dikter och dess värde för forskningen, andemeningen var att belysa verkligheten i dikten.

Ur vintermörkret i december steg Gina Van Dam fram och lockade med sig ett 20-tal personer till att sjunga i kör – Storstvretakören som efter idogt övande i bibliotekets lokal med nyinförskaffat piano redan låtit sig höra i flera sammanhang, tillsammans med Lionskören på Valborg och vid vernissage på Ekeby Qvarn för att nämna några exempel.

Vid årsmötet 11 mars kunde föreningens första årsbok presenteras. Boken innehåller flera artiklar om Ekebyqvarn. Följande skribenter har möjliggjort boken; Helmer Wallner, Inge Unestam, Per-Erik Hagman, Holger Fröjmark, Stefan Edelsvärd (vars förfader och släkting designat och ritat den numera rivna stationsbyggnaden i samhället), Luciano Escanilla (arendator och gallerist på Ekeby Qvarn). I årsboken återfinns berättelsen om Äppelmordet i Ångeby, den 16-årige droskchauffören och andra ungdomsminnen, det gyllene skinnets i Ensta, eremiten som givit namn på en gata i samhället m m. Boken omfattar 117 sidor text och bild!

Söndagen 14 maj då våren borde varit i antågande kom istället kung Bore åter

Foto: S-O Mattsson

Utflyttskväll vid dragontorpet Stenhem.

med snö. – Vi gjorde vår bussutfärd i socknen ledd av vår eminente och kunnige ciceron Alf G Lindström som under en eftermiddag på tur berättade om allt från kvarngubben i Ekeby till spökena på vinden i Tensta kyrka.

I juni uppsattes under en utflyttskväll en skylt med karta över resterna av den bostad och plats där Eremiten – Alfred Wengelin bodde fram till 1930-talet.

Sven Olov Mattsson
Ordförande för Storvreta
kultur- & hembygdsförening

Skogs-Tibble Fornminnes- och Hembygdsförening

Verksamhetsåret inleddes glädjande nog med att föreningen detta år vid Upplands Fornminnesförening och Hembygdsförbunds vinterting belönades med Disa Gilles pris för föredömliga insatser i hembygdsarbetet. Prissumman har kommit väl till pass i föreningens fortsatta arbete med att ställa i ordning hembygdsmuseet i Skogs-Tibble gamla skolhus från 1842.

Årsmöte hölls i mars månad med våren i antagande. Efter sedvanliga årsmö-

tesförhandlingar berättade två av Skogs-Tibbles legendariska personligheter, förre handlaren Gösta Ekmyr och förre bryggeriägaren Tore Södergren, om sin verksamhet i Skogs-Tibble när seklet ännu var ungt och socknen fortfarande var levande.

På föreningens initiativ hölls 27 mars för första gången ett möte med hembygdsföreningarna i närliggande socknar. Temat för mötet var hembygdsarbetet i Norra Hagunda och de inbjudna föreningarna, som förutom Skogs-Tibble var Hagby, Järlåsa, Läby-Vad, Vänge och Åland, informerade varandra om sina respektive förenings tillkomst, medlemsantal, verksamhet under senare tid och planer för den närmaste framtiden. Man beslöt att informera varandra om kommande aktiviteter och att åter samlas om ett år.

Under fyra söndagar i juli månad höll föreningens museum, som är inrymt i socknens första skola, öppet för besökare. Vid dessa tillfällen serverades kaffe i bagarstugan och de besökande kunde lyssna och delta i olika aktiviteter. I år var temat djur med demonstration av biodling med Göran Sundström, fårklippning med Ove Björk och visning av djurhagar med smådjur från Kenneth Anderssons lantbruk. Samtliga dessa tillfällen var välbesökta och uppskattade.

Vartannat år arrangerar föreningen en hembygdsdag. I år var det så åter dags för Skogs-Tibble-dagen – en händelserik dag fylld av olika aktiviteter. Dagen inleddes med gudstjänst med musik varefter kaffe-

serveringen öppnade. Under dagen fick så besökarna tillfälle att se hembygds-museet och ägna sig åt olika lekfyllda aktiviteter. En loppmarknad med försäljning av olika föremål som skänkts av välvilliga sockenbor tilldrog sig stort intresse. En nyhet för året var en barnteaterföreställning. Filippa och sjöbusarna, som gavs av barn från trakten under ledning av Annika Sundström. Föreställningen lockade många besökare och fick omedelbart ges i repris. Traditionsenligt hölls också en föreläsning med hembygdsinriktning. Den gång hade föreningen inbjudit arkivarie Margareta Källskog från Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala. Hon berättade om uppländska dialekter i ett mycket uppskattat föredrag med titeln 'Äppe se kunn – en fnusslå unna branog' – förstår du dialekten? Efter föredraget kunde Margareta Källskog knyta kontakt med sockenbor som talade dialekt från trakten för senare inspelning.

I september arrangerade föreningen en guidad tur i centrala Uppsala under ledning av Annika Sundström. Man besökte bl a domkyrkan och de välkända byggnaderna däromkring.

Under året har betydande arbete lagts ner vid olika arbetsträffar för att underhålla museibyggnaden och förbättra förutsättningarna för att så småningom presentera föreningens stora samlingar av fornföremål m m på ett pedagogiskt sätt. Bl a har museets hela elektriska system bytts ut och med hjälp av ALU-arbets-

kraft har förbättringar av byggnader gjorts. Olika föreningar och skolklasser har under året besökt museet.

Christer Sundström
Ordf

Sydvästra Upplands kulturhistoriska förening

Föreningen har under verksamhetsåret arrangerat aktiviteter av skilda slag. I samband med utställningen Kärnhuset i riksäpplet genomförde föreningen under våren en föreläsningsserie tillsammans med Upplandsmuseet. Riksbildningen och det tidiga medeltida samhället belystes av Mats G Larsson och Lars Gahrn. Totalt ca 125 åhörare lyssnade till dem.

Även under hösten anknöt en föreläsning till en utställning. Arkitektskolans Nysätra och Långtora – två uppländska medeltidskyrkor gav tillfälle för docent Anna Nilsén att berätta om Albert och andra kyrkomålare i Enköpingstrakten. Ett trettiotal åhörare kom en söndagseftermiddag för att lyssna till henne. I november framlade Bo Nilsson från Statens Kulturråd sin åsikt om Museernas uppgift i samhället. Även då hade ett trettiotal åhörare infunnit sig.

I samband med föreningens årsmöte i maj besöktes Härledsgården i Torstuna där Barbro Andersson och Olle Thorsmark berättade om gården och om vad hembygdsföreningen där hade för verk-

samhet. Till Kusta säteri för att bese May Westerdahls samlingar där for ett femtontal personer en vacker vårlördag.

Föreningen har fått hälsningar från Ole B Hoen i Nedre Eiker som sänt sin årsbok och Bengt Niklasson besökte den danska vänorten Ølstykke under hösten.

I Jögeva i Estland har man försökt få fram information om landets historia under svensktiden. Helge Lundin har under året gjort efterforskningar i svenska arkiv och sammanställt en förteckning över vad han har funnit.

Första söndagen i advent stod åter Barbro Anderssons julbord från mitten av 1800-talet, och samtidigt spred Britt Lansfors julstämning med sina halmarbeten. UNICEF-kort såldes av Fjärdhundra Hem och Samhälle. Föreningen hade inspirerats av den nyutkomna boken Uppländsk undfägnad och bjöd närmare 200 personer på kaffe och uppländsk bärtart.

Signaler till besparingar vad gäller kommunala medel samt en låg medlemsavgift tillsammans med kostnadshöjningar för övrigt kan komma att inkräkta på vår ambition att hjälpa till att hålla museet tillgängligt under helger. Ett annat önskemål är att kunna få till stånd en årsskrift, något som för närvarande får vila. Vi finner det dock naturligt att försöka uppnå de mål vi satt oss före och ser fram mot kommande verksamhetsår med tillförsikt.

Birgitta Dolfie
sekr

Söderfors hembygdsförening

Söderfors bruk som är beläget på Jörsön i Dalälven, med sin över 300-åriga historia, upplever just nu en renässans beträffande turism.

Bruket har haft stor turisttillströmning under året. Det har besökts av över 3 000 turister som sett det populära bildspelet "Järnarvet" som visas i Ankarsmedjan. Turisterna har också guidats runt och visats andra sevärdheter såsom det Grekiska templet i Engelska parken, ankaret på Ankarbacken, kyrkan. Visning av industrin ingår också.

Verksamheten har gått i traditionsenlig stil med Valborgsmässöfirandet på Ankarbacken med fyrverkeri över älven med värtal och sång av Kyrkokören. Midsommarfirandet och Brukets dag. Öppet Hus i Bygdegården till jul med försäljning. Övrig verksamhet har bl a varit att med hjälp av ALU-arbetare lägga nytt tegeltak på Hembygdsgården.

Under sommarsöndagarna har Gammelgården, Ankarsmedjan och Hembygdsgården varit öppna för besök, kaffe serveras i Hembygdsgården.

Under året har diskussioner påbörjats om köp av Enkehuset från Erasteel. Köpekontrakt har upprättats men på vissa servitutshandlingar kunde köpet ej verkställas under 1994. Enkehuset är ett välbevarat monument över tidig social omvårdnad på bruket. Arkitekt Björn Nilsson har utarbetat ett ut- och invändigt åt-

gårdsprogram, som vi nu kan arbeta efter för att försöka återge något av dess tidigare funktion. Ett intressant projekt inför de kommande åren. Utredningen har bekostats av Länsstyrelsen. Ett annat intressant projekt under utredning är att restaurera Engelska parken. Vad som redan har utförts under året är guldörgyllning av texten på minnes stenen, samt två nya orienteringstavlor över parken. I vävstugan och bagarstugan har en livaktig verksamhet bedrivits med bl a utställningar av hantverksalster och försäljning av bröd. Bagarstugan har också utnyttjats av medlemmar för bakning av eget bröd.

Under det 45:e verksamhetsåret -94 hade föreningen 360 medlemmar och styrelsen sammanträdde vid 9 protokollförda tillfällen.

Många intressanta arbetsuppgifter väntar under kommande år, där som vi hoppas tillsammans med Länsmuséet, Länsstyrelsen, Tierps kommun och andra intresserade kunna bygga upp ett museum i Enkehuset och restaurera Engelska parken.

Ola Sandström

Tensta Hembygdsförening

Årsmötet hölls söndagen den 20 mars i sockenstugan. Mötet föregicks av församlingsafton där prostens Anders Ruut talade om "Maria". Systrarna Holmberg från Skyttorp spelade nyckelharpa och fiol.

Arrangemanget med församlingsafton i samband med årsmötet visade sig fungera bra. Före årsmötesförhandlingarna dracks det kaffe.

Valborgsmässoafton firades med vårkase vid klockstapelsbacken, sång av kyrkokören, samt diktläsning av Åke Engblom. Vidare förekom korvgrillning och kaffedrickning. Det var stor uppslutning av både gamla och unga.

Svenska flaggans dag firades vid museet med tal av Göran Liljestrand. Bygdegårdsföreningen var initiativtagare till arrangemanget.

Midsommar firades som vanligt i klockstapelsbacken.

Arbetet med en förteckning över sevärdheter i Tensta med omnejd har påbörjats under året. Inventering och katalogisering av museiföremålen har slutförts under året. Några gamla föremål efter Bernhard Andersson, Apelvik, har nu införlivats med samlingarna.

Uno Björklund har slutfört renskrivningen av Jan Byströms anteckningar om händelser i Tensta under de senaste århundradena.

En byvandring med 85 deltagare har hållits i Onslunda, Gryta och Råstaberg.

Tenstadagen firades söndagen den 8 augusti. Dagen började med gudstjänst i kyrkan, kaffeservering och visning av kyrkan med Birgitta Öström som guide.

Festen öppnades av Per Andersson. Torsten Andersson blåste i näverlur. Dagen gästades av Dala-Floda spelmannslag.

Anders Trowald trollande. "Carl von Linné" kom på besök och "Scendraget" framförde "Törnkvista nära – en Owe-kompott". Folkdans dansades av barn-, ungdoms- och vuxenlagen.

Stipendier för insatser i ungdomsverksamheten i Tensta delades ut till Anna Carlsson, Per Östergren, Barbro Nordenström och Lilly Björklund. Vidare förekom naturstig och utställning av gamla fotografier.

Kvällsprogrammet avslutades traditionsenligt med fackeldans, fyrverkeri, kort tal av Göran Liljestrand vid lägerbålet och Torsten Andersson blåste i näverlur från klockstapeln.

Styrelsen

Torstuna Hembygdsförening

Under 1994 har Torstuna hembygdsgård fått en ansiktslyftning som numera kan konkurrera med gårdens vackra läge med sin milsvida utsikt över Långtorasläppen och Nysätra dalen. En 200 meter lång gårdsgård uppsatt på gammaldags vis pryder hädanefter Härledsgården.

Ord som "foten", "haren" och "hovden" har blivit bekanta för dem som har varit med i arbetet. Gårdsgården har kommit till under ledning av Ingvar Pettersson som genomfört arbetet under sommaren som en studiecirkel under namnet "Gårdsgårdsbygget". Inga fuskknep med ståltråd eller tillsågade slenor har tillåtits. Allt vir-

Gårdsgårdsbygge vid Härledsgården. Ruth Pettersson och Berit Pettersson.

ke är handkluveet. Åtta alnar långa enestörrar har hembygdsgården fått tag i tack vare en röjning på Vånsjöåsen, där två markägare har skänkt virket. Övrigt virke är skänkt av Torstuna häradsallmänning.

Vidjorna har bundits ihop med grankvistar som "baddats" – värmts – över öppen eld. Varje störpar är sammanvirat med tre vidjor och varje varv har sitt gamla namn. Foten, sitter nederst, haren i mitten och överst hovden.

Sommarens program inleddes med årsmöte den 25 maj. I juni gick vi på van-

dring över sockengränsen, till Ytter- och Överkvarn. Midsommar firades på Härledsgården under byarna Spånga, Härled, Orsta, Vappeby och Myrsjös ledning. Varje år tävlar byarna om att göra det bästa midsommararrangemanget.

I enlighet med traditionen hölls friluftsgudstjänst den 26 juni där hembygdsföreningen bjöd på kyrkkaffe.

Tre dagar senare var det åter dags för utflykt och resan gick till Brandholmsund. Friluftsgudstjänst blev det också med Missionsförsamlingen den 10 juli.

Lika populärt som alltid är sommarens fest med sill och potatis. Den 17 juli kom ett hundratal besökare som ville njuta olika sillinläggningar och nyupptagen färskpotatis.

En knapp månad senare, den 14 augusti var dock inte vädrets makter på hembygdsgårdens sida. Det årliga bygdespelet "När torstunabor utvandrade till Bishop Hill år 1846" höll på att bli inställt då regnet vräkte ner. Men några tappra stannade kvar under paraplyerna och spelet genomfördes. Sommarprogrammet avslutades med spelmansstämman den 21 augusti.

Belisa Berglund

Vaksala hembygdsförening

Det gångna året, 1994, var Vaksala hembygdssförenings 15:de verksamhetsår.

Föreningens aktiviteter har i stort sett varit som tidigare år: dels en dokumentation av hur det var förr och dels en redovisning av hur det är i dag. Vaksala socken, som varit en genuin landsbygd, är på god väg att ändra karaktär och bli en tätort med gator, vägar och hus i olika storlekar, t o m höghus och motorväg.

Studieverksamheten har under året omfattat två cirklar. Den ena rubricerad "Vad berättar gamla synehandlingar" och den andra "Det Vaksala som försvin-

Foto: Arne Eriksson

*Reparation av
grunden till
L:a skolan.*

ner?”. Avsikten med den senare är att med bild och ord beskriva landskapet med de gamla byarna och gårdarna innan det nya kommer i form av tätortsbebyggelse. Två socken-vandringar har genomförts. Den ena till byn Skeve, och den andra till gårdarna Vallby och Kroken. Den senare är det vid laga skifte 1854 från Skeve by utflyttade sergeantbostället.

Årets korta studieresa gick till Almunge hembygdsgille, som hade mycket att visa och lära ut.

I juni gjordes en 3-dagars bussresa till Hede i Härjedalen. En resa med många minnesvärda inslag.

Två småskrifter har utgetts under 1994. Den ena har 2 uppsatser: "Årsta egna hem och handelsträdgårdar" och "Vaksala rävgårdar". Den andra skriften handlar om "Dragoner i Vaksala".

I övrigt kan noteras att en upprustning skett av den lokala, den skola, vilken jämte den gamla Tionde-boden användes till förvaring av gamla redskap och bruksföremål. Tyvärr är utrymmena små och trånga så att ett större jordbruksmaskiner ej ryms.

Antalet medlemmar var vid årsskiftet 338 stycken, vilket är något lägre än året före. Flera av dem som lämnat föreningen har avlidit. Föreningens ordförande, Wolter Ehn, omkom i Estonia-olyckan.

Rune Apelgren
Skr

Valö-Forsmarks hembygdsgille

Valö-Forsmarks hembygdsgille bildades 1948 och hade vid utgången av år 1994 drygt 300 medlemmar.

Föreningens hembygdsgård ligger vid Vigelsboäng i Valö. Vid hembygdsgården finns 3 byggnader varav 3 bostadshus och 6 uthus av olika slag har flyttats till gården där det redan fanns en gårdssmedja och en linbastu. Ett stort och viktigt arbete inom föreningen är skaffa kunskap om, inventera, dokumentera och vårda föreningens samlingar samt att restaurera byggnaderna som finns vid hembygdsgården. Aktuella objekt under året har varit textilier och böcker.

En annan väsentlig uppgift är information om vår bygd och historia. Den årliga skriften Bygden hade detta år temat Lanthandel som beskriver det stora antal lanthandlare som genom tiderna funnits i Valö och Forsmark. För att underlätta studier med hjälp av kyrkböcker inköpte föreningen under året mikrofilmen innehållande uppgifter från kyrkböckerna i Valö och Forsmark. Vandringar med kunniga guider är en årligt återkommande aktivitet. Under våren besöktes som vanligt området kring Vigelsbo gruvor där Brandan och Finnboada grottan besågs. Under hösten besöktes området kring Gubbo herrgård med bl a runstenen som står vid tresockengränsen, där Film, Morkarla och Valö församlingar möts. Kursen Kulturmiljövård i sko-

gen var mycket uppskattad av deltagarna liksom resan till Stockholm där Guldrummet i Historiska muséet och Hallwylska muséet besöktes. Föreningen hade under våren besök av hemslöjdskonsulenten vid Upplandsmuseet som berättade om och visade tekniken med nålbindning. Ett inspirerande inslag i föreningens arbete under året var Riksantikvarieämbetets inventering av fasta fornminnen, gårdsgrunder m m som de genomförde i Östhammars kommun. Ämbetets representanter besökte vid ett antal tillfällen föreningen och enskilda föreningsmedlemmar och erhöll tips av orsbfolkningen om fornminnen m m. Dessutom deltog föreningsmedlemmar vid den arkeologidag som Riksantikvarieämbetet ordnade.

Under året fortsatte hembygdsföreningen samarbetet med övriga föreningar på orten. Det har utmynnat bl a i ett kalendarium där föreningarnas aktiviteter registreras så att de i möjligaste mån inte skall sammanfalla. Dessutom ger man ut ett häfte där de olika föreningarna presenterar sig och sina aktiviteter. Bladet sprids till invånarna på orten. Ett annat samarbete mellan föreningarna var landsbygdsmarknaden i Strömsbro, Valö, som hölls för andra året i rad.

Men allt är inte enbart arbete. Valborgsmäss firades traditionsenligt med kase, tal och vårsånger trots det kalla och regniga vädret. I slutet av maj ordnade hembygdsföreningen tillsammans med kyrkan en vandring från Valö kyrka till

hembygdsgården utmed kyrkstigen. Där efter var det helgmålgudstjänst i Lundsvedjaladan. Medlemmar från Kyrkans ungdom underhöll med sång och musik. Under Östhammars kommuns musikvecka arrangerade som vanligt Valö spelmanslag en spel- och dansstuga i Lundsvedjaladan och hembygdsföreningen stod för kaffeservering. Årets spelmansstämma, den 34:e i ordningen, hölls som vanligt första söndagen i augusti. Antalet arrangemang på orten, i kommunen och övriga Uppland har under de senaste åren ökat och därmed även konkurrensen om publiken. Trots detta har våra aktiviteter inom hembygdsföreningen under året varit välbesökta.

Styrelsen

Villberga hembygdsförening

Under 1995 har Villberga Hembygdsförenings byggnader varit föremål för en omfattande restauration såväl invändigt som utvändigt.

Föreningen har utnyttjat möjligheten att få s k ALU-hjälp och har haft två "omgångar" med tre man. Vi har därvid fått tillgång till arbetslösa yrkesmän såsom byggnadssnickare och fastighetsskötare, vilket har varit en klar fördel.

Av Hembygdsgårdens 22 fönster var många i så dåligt skick att de ej gick att reparera. Därför snickrade man nya fönster på platsen och de byttes ut mot de

Midsommarfest med majstång, spelmän och några dansande barn.

gamla. Invändigt har rummen målats om och tapetserats. Golv har slipats resp nya korkmattor har lagts in. Eftersom föreningen strävat efter att få trettio-talskarakter inomhus har rummen tapetserats med gamla tapeter, vilka Nordiska Muséet daterat till detta årtionde. I "salongen" har golvet slipats och är nu trävitt.

Nedre botten i Hembygdsgården disponeras till största delen som vävstuga med 9 vävstolar. Där finns kapprum och toalett samt ett skräprum, vilket nu också

rustats upp och under sommaren fungerat som "Ingas musikcafé".

Till det yttre så har huvudbyggnaden, som är reveterad, tvättats med högttryckstvätt varefter den sprutmålats i sin originalfärg. Huset har även försetts med nya hängrännor och stuprör.

Den gamla vedboden rasade ihop på grund av snöns tyngd för ett par vintrar sedan. På dess plats har en ny bod byggts upp, vilken också kommer att användas som en enkel utställningslokal. I den in-

tilliggande timmerboden har ett antal mer eller mindre ruttna stockar bytts ut mot friska. Stockarna kom från en loge i Berg, Biskopskulla. Uthusen har rödfärgats och alla har fått hela tak.

Hembygdsföreningen har fått en gammal smedja i gåva av Lars-Erik Karlsson i Grillby. Den har också undergått en genomgripande reovering omfattande övre delen av skorstenen, nytt tak och förbättrade väggar. I smedjan finns alla gamla verktyg kvar som använts vid smidesarbetet allt sedan 1800-talet. Denna smedja är den enda som nu återstår av det tiotal som funnits i Grillby by.

Samtidigt med ovanstående reparationsarbeten har föreningen haft tre ALU-arbetare – varav två flickor – sysselsatta i Enabygdssamlingen. De har registrerat och inordnat deponerat och skänkt material, såsom ett stort klipparkiv med dokumentation från Håbo omfattande 30 A4-pärmar. De har också nedtecknat åtskilliga av samlingens 50-tal inspelade band med intervjuer av gamla orsbor.

Under året har också en stor del av föreningens gamla glasplåtar kopierats med motiv från seklets första årtionden.

Hembygdsföreningen medverkade tillsammans med bygdens alla föreningar vid Nationaldagsfirandet. Programmet utgjordes av sång, musik, folkdansuppvisning m m och högtidstalet hölls av landshövdingen Hans Alsén.

Under kommunens kulturvecka deltog Hembygdsföreningen i flera arrange-

mang dels på Hembygdsgården och dels på olika platser i Grillby.

Midsommaraftonen firades traditionsenligt vid Hembygdsgården och lockade ca 500 besökande.

Lika traditionsenligt var friluftsgudstjänsten som hölls sista söndagen i juli.

Föreningen håller månadsmöte första torsdagen i varje månad ofta i samband med något program av kulturell karaktär.

Erik Strand

Väddö Hembygds och Fornminnesförening

På Väddö i Roslagen ligger Kista hembygdsgård enligt hembygdsförbundet en av de finaste gårdar vi har i landet. Det fina med gården är att den ligger där den alltid har legat, inga huskroppar är hitflyttade i efterhand. På 1630-talet brukades här två gårdar, som senare sammangick till en. Gården beboddes fram till 1947 av änkefru Charlotta Eriksson, men övergick efter hennes död i föreningens ägo. Väddö hembygdsförening har 460 medlemmar. Den skog som hör till gården vårdas väl och hagarna betas av får och kor. 1993 hade föreningen glädjen att få inviga en nyuppförd lada, där äldre jordbruksmaskiner förvaras och där man vid otjänlig väderlek kan hysa in sig under anordnade evenemang.

Vad har vi då erbjudit våra medlemmar (och allmänheten) under året? Årets

Foto: Marianne Fohlsröm

På trappan till 1800-talsbyggningen. Medlemmar utstyrda i kläder från när seklet var ungt vid ett evenemang vi kallade "veteran-yra på Kista".

höjdpunkt är förstås midsommarfesten och det är också den som inbringar mest slantar till verksamheten. I år kunde vi glädjas åt ca 2 500 personer som deltog i smyckandet av midsommarstången, dans omkring den, köpande lotter, kaffedrickande vid långbord och besök i muséet och i gårdarna. Två brudpar har i sommar valt att hålla fest på Kista hembygdsgård och då kom ladan väl till pass. Här får man rum att duka för många gäster och eftersom ena halvan av ladan har trägolv kan man också ta sig en svängom där. Första helgen i juli är det sedan 14 år tillbaka dags för Väddös egen spelmansstämma Gåsvikarstämman. I år var det första gången som det kom regn, men ett

50-tal spelmän samlades inne i ladan och spelade av hjärtans lust tills solen lockade ut dem. Sista söndagen i juli blir det fri-luftsgudstjänst på Kista som vanligt om åren. Varje söndag under juni, juli och augusti turas två ur styrelsen om att visa gården för allmänheten. Övriga tider på året går det bra att anmäla grupper som vill besöka gården, så ställer någon av oss upp och guidar. Innan vintern gör sitt intåg, har vi de senaste två åren haft en trivselkväll på Kista i Allhelgonatid. Då dukas långbord i salen i 1800-talsstugan, man dricker kaffe med hembakat bröd och bjuds på vissång till gitarr eller "harpa", umgås och sjunger allsång. Kvällen har avslutats med att en medlem läst en spökhistoria i skenet av

fladdrande ljuslågor. Denna kväll har varit mycket uppskattad och det har varit trångt vid borden.

Under föregående år har vi också haft en del arbetsaftnar på gården. Vi har lärt oss hur man gör vispar när vårbjörkens kvistar är som mjukast. En grupp var nere vid Sidfjärden och skördade vass till ny taktäckning av yttertaket på gamla långladan. En grupp damer har odlat, skördat och berett lin som man gjorde i gammal tid på Kista. Det är trivsamt i föreningen. Det vi saknar är engagemanget från våra ungdomar. Hur ska man kunna locka med dem? Det är ju de som ska ta över och vårda arvet efter oss. De som har vägnarna förbi, gör dig besväret att söka dig till Kista hembygdsgård. På samma område finns även ett gravfält med 54 vikingagravar att bese. Väl mött på Kista.

Marianne Fohlström
Sekr

Vänge Hembygdsförening

Årsmötet hölls 29 maj hos Wolter Ehn i Ekeby by. Helmer Gustavsson från Runverket lärde oss att runor inte bara ristades på stenar, utan har förekommit på andra områden. Kristoffer Hellsing presenterade årsskriften för 1994.

Föreningen har 255 medlemmar, styrelsen har haft 6 sammanträden.

Vi har dryftat gemensamma angelägenheter med närliggande hembygdsför-

eningar, Skogsstibble Fornminnes och Hembygdsförening inbjöd. Vid ett annat tillfälle berättade Håkan Liby om museets tjänster till hembygdsföreningarna.

Sven Lundkvist har lett en vandring till socknens runstenar. 3 smideskvällar har ordnats i bysmedjan. Dokumentationen av Kvarnbergs kvarn har slutförts av Jan Norén som ALU-projekt. Egendomsnämnden har åtgärdat de största skadorna på kvarnen, även det ALU-projekt liksom reparationer av staketen i Ekeby by.

Besöken i byn har pågått varje söndag maj-september, där 40-talet damer stått för det lekamliga. – Gökotta, Trefaldighetskväll och Midsommarfirande har som vanligt samlat besökare. 2 sommarkvällar ägnades åt musik och lyrik. Carin Ax berättade och Tore Littmarck sjöng till gitarr. Kyrkoherde Kerstin Berglund samlade oss kring sommarens sånger.

Vi har känt oss förlamade av Wolter Ehns hastiga bortgång. 23 oktober ordnade vi en minneshögtid i Vänge kyrka. Kyrkoherde T Littmark inledde och avslutade högtiden. Kantorerna Carlsson och Edström spelade fiol och orgel. K Halling ledde en manskvartett, Carin Ax läste dikter. Vi tände ljus till minnet av de avlidna. Kyrkan var vid det tillfället fullsatt. Efteråt samlades vi i kyrkskolan där föreningen bjöd på kaffe.

Året avslutades med att julbocken gav sig ut på vandring i gårdarna.

Anna Märta Schmekel

Västerlövsta hembygdsförening

Efter årsmötet som traditionsenligt hålls en söndag i fastan då Västerlövsta hembygdsförening inbjuder till kyrkkaffe med kaffe och semla tar årets mer utåtriktade verksamhet sin början. Det sedvanliga firandet av våren och midsommar men också en rad andra arrangemang. Några löper som en röd tråd genom hela verksamhetsåret andra är enstaka händelser men inte desto mindre uppskattade.

Två sådana trådar har löpt under det gångna året. Det ena är bilden, de gamla fotografierna och den andra är upptäcktsfärder i närmiljön.

I Heby finns ett rikt bildarkiv. Såväl Västerlövsta hembygdsförening som kommunen och enskilda fotointresserade

personer har bilder från en svunnen tid, många på glasplåtar som restaurerats och tagits fram med gott resultat. Många av dessa bilder har ställts ut under olika teman och visats så fort tillfälle givits vid möte och fester. Det gamla lidret vid ErikErgården är en utmärkt utställningslokal. Kulturhusets dag uppmärksammade byggnader för fest och sammankomst. Då visades förstås gamla och nya bilder på lokaler i trakten som tjänat dessa syften men som idag, om de alls finns kvar, kan ha en helt annan funktion. Att hembygdsgårdarna själva är lokaler för människors möten utgjorde just den dagen 11 september ett gott bevis på. Gården sjöd av aktiviteter då hantverkare av alla slag visade sina färdigheter i det mesta mellan knyppling och gårdsgårdsstängning. Ett

Rivning av gamla gårdsgården på Kulturhusens dag vid Tiondeboden.

uppskattat inslag var tavelmakare Englands trådarbete, en luffartradition av gammalt Hebymärke.

Att upptäcka eller snarare återupptäcka sin hembygd kan vara ett spännande äventyr. I mitten av juni företog ett trettiotal intresserade en vandring till Sättersbo gamla gruva där koppar brutits under 1700-talet och nickel under 1800-talet. Den roströda marken och det vattenfyllda schaktet är allt som idag vittnar om gruvverksamhet. Dagens värdpar, Gunilla och Åke Johansson bjöd till dukat kaffebord i ett av gårdens välbevarade gamla magasin där alla intresserade fick höra om jordbruket på gården förr och nu.

Nästa utflykt företogs i strålande sensommarsol och gick till den sköda byn Kongsbo. Där minner en lada några husgrunder och en jordkällare om det liv som en gång funnits i byn. På hemvägen gick färden förbi Molnebo som en gång varit traktens verkliga centra med bruk och jordbruk, skola och gästgiveri och verksamheter av allehanda slag.

Efter den årliga Hemaftonen tar en mer inomhusanpassad verksamhet vid. Sillfest med glödsteckt sill och rågmjölsgrot och därtill visunderhållning är mycket uppskattat men för dagens unga en lite ovanlig spis. Många låter sig dock väl smaka av den närande och feta sillen. Då är det också varmt och ombonat i storstugan.

Till inomhusarbetet hör att vårda och rätt bevara de föremål som föreningen har i sin äga. Särskilt textilier kräver kun-

skaper och varsamhet. Kurser i vård av dessa är därför uppskattade. När det förefaller mörkt och tyst kring tunet uppe vid hembygdsgården och vintern faller på så pågår ändå verksamhet för att bevara och vårda det historiska arvet.

Birgitta Wiking
Ordf

Västlands hembygdsförening

Styrelsen har under året haft tre protokollförda sammanträden i dessa har också festkommittén deltagit i planeringen.

Spelmannsstämman den 14 augusti startade som vanligt med högmässa i Västlands kyrka. Allspelet vid hembygdsgården började kl 13 under Västlands spelmanslags ordförande Henry Lindgren som ny spelledare på stämman. Övriga medverkande var sångkören Friska Fläktar, fyra verkligt duktiga ungdomar, Västlands Missionsförsamlings kör samt Upplandskvartetten, välkänd och uppskattad. Stämman besöktes av ett 75-tal spelmän. Hembygdsföreningen var medarrangör på Karlholmsdagen den 29 maj, den började i kyrkan med ekumenisk gudstjänst samt medverkan av Västlands spelanslag. I Hällskärsparken medverkade sedan bussgänget samt ungdomsmusikorkestern J R And His Whines. Utställningar och försäljning i Vita Magasinet samt visning av Lancashiresmedjan samt Skolmuseet.

Onsdagen den 4 maj var föreningen värd för den sedvanliga träffen med hembygdsföreningarna i Östhammar, Älvkarleby och Tierps kommuner. Träffen började i Vita Magasinet med historien om Karlholm samt visning av Karlholmsfilmen därefter besöktes smedjan, skolmuseet samt bagarstugan där Karlholmsbröd såldes. Efter Karlholm gick färden till Hembygdsgården för kaffe, musikunderhållning av spelmanslaget, verksamhetsredogörelse från deltagande föreningar samt visning av hembygdsgården och fotoutställningen. Älvkarleby Hembygdsförening inbjöd till 1995 års träff.

På Fornminnes- och Hembygdsförbundets årsmöte representerades föreningen av fyra ombud.

En resa med buss till Västmanland lördagen den 11 juni gick över Tärnsjö till Sala där förmiddagskaffe serverades sedan besöktes gruvan samt museet med film om gruvdriften. Färden gick sedan till Hallstahammar där lunch serverades på Brukshotellet, efter maten besöktes Skantsö och musikalen på Kalle Västmans Veranda. En verkligt trevlig dag som avslutades med kaffe vid Kålbäcks Gästgiveri.

Syföreningens verksamhet har varit lika som tidigare år med regelbundna träffar varannan vecka under vinterhalvåret. Den sedvanliga julmässan ändrades i år till en höstbasar som hölls fredagen den 28 oktober, där medverkade Västlands Spelmanslag samt sångkvartetten Friska Fläktar.

Barnfesten den 16 januari var besökt av 45-talet barn med föräldrar där Roland Andersson var lekledare till musik av Anders Andersson. Arrangör var syföreningen som bjöd på saft, kaffe och godis påsar till barnen.

Gårdskommittén har svarat för skötsel av parken samt renoveringen av lägenheten där också medlemmar deltagit med kakeluppsättning, snickeri samt målning av skåp.

Arbetsgruppen för inre omvårdnad har svarat för städning, fönsterputsning, öppethållande vid uthyrning samt byggstädning i lägenheten. Bagarstugekommittén har under året även svarat för skolmuseets städning och varit arbetsledning för Alu-arbeten på bagarstugan samt gjort en fin utställning i förrummet. Verksamheten kan nu fortsätta utan nya stora kostnader.

Festkommittén har anordnat en trevlig vårfest lördagen den 26 mars, den mycket uppskattade resan till Västmanland samt tillsammans med styrelsen och medlemmar arrangerat spelmansstämman, alla arrangemang förtjänstfullt genomförda.

De många aktiviteterna som varit under året samt renoveringen av lägenheten, utvecklingen av aktiviteterna i Karlholm i samarbete med Rida Ranka Idé och Utvecklingsgruppen samt kommunen är en tillfredsställande utveckling I Västlands församling både för turistnäring samt vidgat samarbete inom hela föreningsrörel-

sen. Styrelsen tackar alla som medverkat inom områdena för hembygdsföreningens verksamhet det gågna året.

Styrelsen

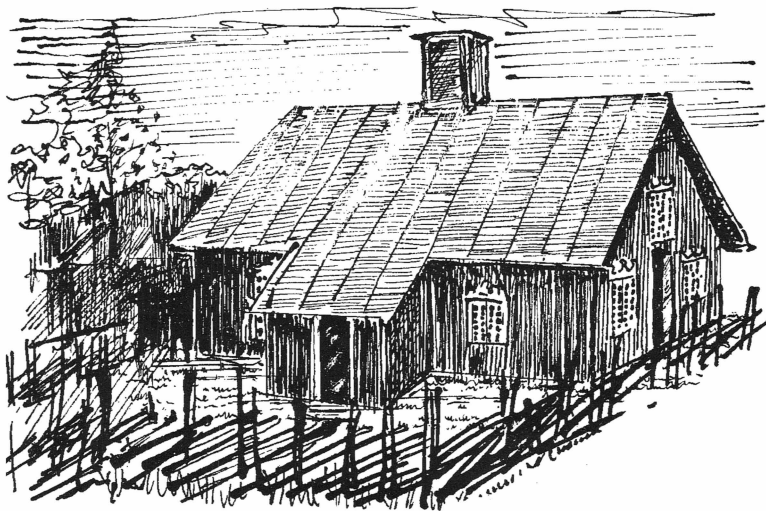
Älvkarleby hembygdsförening

Verksamhetsåret har präglats av arbetet med att rädda Stora hallen; en kulturhistorisk byggnad från sekelskiftet belägen vid Älvkarlebyfallen. Därutöver har föreningens arbetsår följt det sedvanliga mönstret. Gammalgården med sina samlingar har fortlöpande underhållits och raden av sommararrangemang har genomförts. Föreningen arbetar traditionellt med styrelse och kommittéer samt många andra

ideella insatser. Medlemsantalet ligger konstant omkring 260. Medlemmarna kallas till vår- och höststämma på olika platser i kommunen och styrelsen håller månatliga sammanträden.

Den stora serveringsbyggnaden, Stora hallen, stod i den unika Elfkarleö folkpark som invigdes 1900. Parken var på sin tid en stor turistattraktion med sin naturinspirerade begivenheter. Vissa delar av parken skadades vid den första uppdämningen då Älvkarleby kraftverk blev klart 1915 och den dränktes helt vid den fortsatta uppdämningen som följde några år senare.

Projektet att rädda Stora hallen har initierats av Fiskeriverket och Älvkarleby hembygdsförening i avsikt att senare in-

Älvkarleby hembygdsförening förvältar en smedstuga i Älvkarleö bruk. Stugan ligger intill Älvkarleö herrgård, vilken den också tillhör. Smedstugan kan vara från 1700-talet och har två lägenheter om vardera en kammare och kök. Den ena lägenheten är inredd som en lägenhet på bruket omkring 1910, den andra är vaktmästarbostad.

rätta ett kulturhistoriskt museum över vårt svenska kust- och älvfiske med fisket i Dalälven som bas.

Hembygdsföreningen svarar i egen-skap av arrendator av byggnaden som byggherre och beställare.

Upplandsmuseet har utarbetat det åtgärdsprogram som ligger till grund för renoeringen. Riksantikvarieämbetet, Länsstyrelsen och Upplandsmuseet det antikvariska ansvaret. Fiskeriverket bidrar med administrativa resurser genom Fiskeriförsöksstationen i Älvkarleby.

Arkitekt i projektet är GWSK arkitekter, Stockholm. Bjerking's ingenjörbyrå, Uppsala, svarar för teknisk ledning och kontroll. Lindbergs Byggservice AB i Älvkarleby utför byggnadsarbetet på totalentreprenad och Holmstedts Måleri i Skutskär svarar för målningsarbetena.

Projektet finansieras med byggnadsvårdsmedel från Riksantikvarieämbetet via Länsstyrelsen och beredskapsmedel från Länsarbetsnämnden samt donerade medel från den privata fiskerimuseifond som grundades 1991.

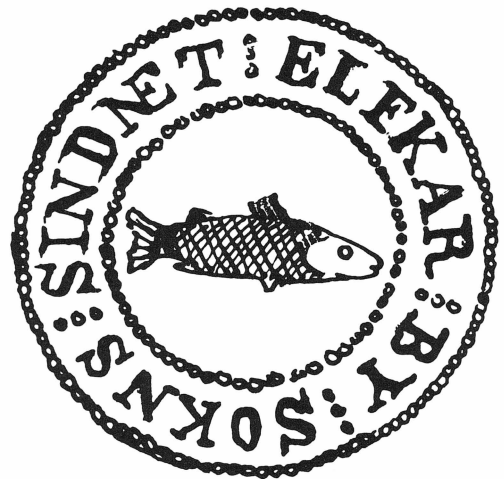
Återinvigning av den första etappen "Yttre räddning av Stora hallen" sker den 13 augusti 1995.

Föreningens Gammelgård består av ett dussintal byggnader komna från olika platser i kommunen och samlade intill Älvkarleby 1400-talskyrka. Gårdarna hålls fortlöpande i underhåll. De senaste åren har främst arbeten med taket pågått. Flera taktyper förekommer, färg-

vass-bräd-spiller- och tegeltak. Senaste taket som lades var stalllets spillertak. Spillret tillverkades i egen regi och en video spelades in för att dokumentera takläggningen.

Smedstugan ligger i Älvkarleö intill Älvkarleö herrgård. Under hösten förbereddes målning av stugans tak samt en del andra arbeten som vidtar våren och sommaren -95.

Årligen återkommande arrangemang sker. Sista aprilfirandet inleder sommaren. 1994 flyttades firandet till sin ursprungliga plats på Laxöns södra udde; kallad Sydkap. Under en rad av år har fi-

Lax och laxfiske finns dokumenterat i Älvkarlebys historia sedan 1100-talet. Det gamla sockensigillet och det nuvarande kommunvapnet bär en lax. Älvkarleby hembygdsförening har det gamla sockensigillet som sitt märke.

randet skett vid Fiskecampen nedströms fallen, på grund av flyttning som var tvungen då kraftstation och falldammar ombyggdes.

Midsommarfirandet på Gammelgårdens festplats samlar allt flera besökare. Den med liljekonvaljblad prydda stängen med sina tvärrån och behängd med kronor och rams; tygbitar på snören åtskilda av vassrör – utgör en mäktig syn .

I augusti genomfördes bygdelhelgen "Statt upp Elfkarby" med bygdespelet Laxbråk, notdragning i Fallet, musikkväll i kyrkan och ett gäspe på Gammelgården – allt på lördagen. På söndagen sedvanliga Byss-Calle stämman med gudstjänst i

Älvkarleby kyrka i vilken spelmännen medverkade.

Två bussresor har anordnats. Den första till Dannemora hembygdsförening; med en utomordentligt genomförd givande guidning av Tore Blom.

Den andra resan till Österfärnebo hembygdsförening för att bese hembygdsspelet Mjölkbordet.

Sammanfattningsvis; ett givande år i vilket den traditionella verksamheten vidmakthålls och nya satsningar i bygden stärker föreningen.

Jarl Holmström
Ordf